

Lietuvos
medicinos
istorijos
ižymiosios
datos
2016

MEDICINOS ISTORIJOS KALENDORIUS

Lietuvos
medicinos
istorijos
įžymiosios
datos
2016

Skiriama Vilniaus universiteto
Medicinos fakulteto
įkūrimo 235 metų sukakčiai paminėti

VILNIAUS UNIVERSITETO
LEIDYKLA
VILNIUS, 2016

UDK 61(474.5)(091)(059)
Me31

Sudarė

dr. doc. Vitalija Janina Miežutavičiūtė

ISBN 978-609-459-638-4 (skaitmeninis PDF)

© Vilniaus universitetas, 2016

Leidiny *Lietuvos medicinos istorijos įžymiosios datos – 2016* apima Lietuvos medicinos istorijai reikšmingiausias jubiliejines datas bei personalijų jubiliejus. Kalendorius padės susiorientuoti medicinos istorijos faktų gausoje, prisiminti kartais nepelnytai užmirštas mūsų istorijai nusipelnusias asmenybes, įvykius ir institucijas. Neatsitiktinai šis leidinys pasirodo jubiliejiniais 235-aisiais Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto įkūrimo metais. Pagrindinis leidinio vardynas sudarytas lietuviškųjų universaliųjų ir medicinos enciklopedijų pagrindu.

Kalendoriaus dėmesio sulaukė habilituoti daktarai arba daktarai bei gydytojai – visuomenės, kultūros veikėjai, politikai, administratoriai. Atgaivintame kalendoriuje, matyt, pasitaikys ir spragų, tačiau autorės imperatyvas kasmet jį atnaujinti ir tobulinti leis jas užglaisyti.

Šis medicinos istorijos kalendorius, manome, sudomins platesnę medicinos bendruomenę. Kaip mokomoji priemonė, jis skiriamas studentams, studijuojantiems medicinos istorijos kursą.

REIKŠMINGŲ ĮVYKIŲ SUKAKTYS IR DATOS

- **Sukanka 235 metai**, kai Lietuvos vyriausiojoje mokykloje buvo įkurtas Medicinos fakultetas – *Collegium medicum* (1781).
- **Sukanka 200 metų**, kai Vilniaus šubravcų (nenaudėlių) draugija pradėjo leisti laikraštį *Wiadomości brukowe* (*Grindinio žinios*, 1816–1822).
- **Sukanka 200 metų**, kai **Teodoras Grotus** (Grotthuss) pradėjo tirti Smardonės (Likėnų) mineralinio vandens šaltinius (1816).
- **Sukanka 175 metai**, kai buvo įkurta **Druskininkų** gydytojų draugija (1841).
- **Sukanka 125 metai**, kai **Jonas Basanavičius** bulgarų kalba išleido veikalą *Bulgarijos sanitarinės etnografijos medžiaga. Lomo apygarda* (1891). Jis laikomas Bulgarijos antropologijos pradžia.
- **Sukanka 120 metų**, kai pirmą Lietuvoje **cezario pjūvį** padarė Vilniaus gydytojas **E. Kanas** (1896).
- **Sukanka 100 metų**, kai **Tauragėje** buvo įkurta psichiatrijos ligoninė (1916).
- **Sukanka 75 metai**, kai **Kaune Vlado Kuzmos** iniciatyva buvo įkurtas **Smegenų institutas** (1941).
- **Sukanka 70 metų**, kai **Baisogaloje** buvo įsteigta 35 lovų ligoninė (1946).

- **Sukanka 50 metų**, kai profesorius **Aleksandras Venckauskas** Vilniaus akušerijos klinikoje atliko pirmą Lietuvoje **amnioskopiją (1966)**.
- **Sukanka 50 metų**, kai buvo įkurta Lietuvos **genetikų ir selekcininkų** mokslinė draugija **(1966)**.
- **Sukanka 50 metų**, kai buvo įkurta **Fizioterapeutų ir kurortologų** mokslinė draugija **(1966)**.
- **Sukanka 25 metai**, kai pradėtas leisti žurnalas *Lietuvos farmacijos žinios* **(1991)**.
- **Sukanka 25 metai**, kai Vilniuje ir Kaune įkurtos profilinės akademinės – universitetinės klinikos **(1991)**.

LIETUVOS GYDYTOJŲ JUBILIEJAI

SAUSIS

1 d. Sukanka **90** metų, kai gimė **Pranas Šimulis** (1926-01-01 Palšiuose, Kelmės raj. – 2014-10-19 Vilniuje), gydytojas pediatras, habilituotas daktaras (1974), profesorius (1977).

1954 baigęs Kauno medicinos i-tą, dirbo Saldutiškyje, Birštone, Marijampolėje. 1964–1995 dirbo Vilniaus u-to Medicinos fakultete Vaikų ligų katedroje; 1974–1977 šios katedros, 1978–1994 Gydytojų tobulinimosi fakulteto Pediatrijos katedros vedėjas. 1995–2000 Medicinos diagnostikos centro profesorius. Tyrė reumato problemas, ypač šios ligos recidyvų profilaktiką, vaikų įgimtų širdies ydų operacijų rezultatus. 1998–2003 VMD pirmininkas. 1965–1992 Lietuvos pediatrių d-jos pirmininkas, valdybos narys. Parašė knygas: *Širdies ydos* (su kitais, 1978), *Vaikų kardiologija* (1992), *Jauniems tėvams* (su A. Vingru, 1983, 1992). Vadovėlio *Vaikų ligos* (1976, 1988) bendraautoris, *Pediatro žinyno* (1985; keturi leidimai) sudarytojas ir vienas iš autorių.

1994 už darbų ciklą *Vaikų ligų klinika, diagnostika, gydymas, profilaktika* (1973–1993) kartu su bendradarbiais **jam suteiktas Lietuvos Respublikos mokslo premijos laureato vardas.**

2 d. Sukanka **95** metai **Bronislavai Luneckaitėi** (g. 1921-01-02 Kalviasalyje, Ignalinos raj.), gydytojai infektologei, medicinos daktarei (1966), docentei (1971).

1945 baigė Vilniaus u-to Medicinos fakultetą ir 1946–1993 dirbo jame pedagoginį darbą. Paskelbė moksl. straipsnių apie salmoneliozės epidemiologiją ir kliniką Lietuvoje.

2 d. Sukanka 50 metų, kai mirė **Vladas Lašas** (1892-01-13 Paupėje, Rokiškio aps. – 1966-01-02 Kaune), gydytojas fiziologas, medicinos daktaras (1926), profesorius (1922), **Lietuvos nusipelnęs mokslo veikėjas (1945), Lietuvos MA akademikas (1946).**

1915 baigė Tartu u-tą. Per Pirmąjį pasaulinį karą – karo gydytojas. 1918–1921 dirbo Rokiškio aps. ligoninės gydytoju, buvo jos vedėju. 1921 apsigyveno Kaune, dėstė Aukštuosiuose kursuose. Tobulinosi Berlyno ir Lozanos (Šveicarija) u-tuose.

Nuo 1922 Vytauto Didžiojo u-to profesorius; čia įkūrė Fiziologijos ir fiziologijos chemijos katedrą. **1924–1940 Medicinos fakulteto dekanas.** Jo vadovavimo metais buvo pastatyti Medicinos fakulteto rūmai (dabar LSMU) ir Vytauto Didžiojo u-to klinikų kompleksas (dabar LSMU ligoninė Kauno klinikos).

1940–1941 Vytauto Didžiojo u-to prorektorius. 1945–1950 u-to, nuo 1951 Kauno medicinos i-to Normalinės fiziologijos katedros vedėjas.

1946–1961 Lietuvos MA Gamtos ir taikomųjų mokslų skyriaus akademikas sekretorius. Tyrė anafilaksijos ir alergijos reakcijas, alergijos paveldimumą, Lietuvos gyventojų mitybą ir kitus klausimus. Parašė daugiau kaip 120 moksl. darbų (iš jų 17 vadovėlių), populiariųjų medicinos straipsnių. 1980 apie jį išleista J. Lašienės ir B. Padegimo knyga *Akademikas Vladas Lašas*.

4 d. Sukanka 50 metų **Renatai Šimkūnaitei-Rizgelienei** (g. 1966-01-04 Vilniuje), anatomei histologei, medicinos daktarei (1997), docentei (2005).

1990 baigė Vilniaus u-to Medicinos fakultetą, tais pačiais metais pradėjo dirbti MF Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedroje.

Mokslinių interesų kryptys: žmogaus raida, embriologija, teratologija, įgimtos raidos ydos, galūnių ir veido morfogenezė.

Lietuvos morfologų d-jos pirmininkė (2000–2015), Vilniaus u-to Medicinos fakulteto Studijų pasiekimų vertinimo apeliacijos komisijos pirmininkė (2005–2014).

Vadovėlio *Žmogaus anatomija* (2008, sudarytojas prof. G. Česnys), knygų *Veido, žandikaulių ir burnos chirurgija* (2008, sudarytojas doc. J. Olekas), *Akušerijos ir ginekologijos praktikos vadovas* (2008) ir *Akušerija ir ginekologija gydytojo praktikoje* (2010, sudarytoja prof. G. Drąsutienė) bendraautorė.

14 d. Sukanka 100 metų, kai gimė **Kazys Paltanavičius** (1916-01-14 Rumforde, JAV – 2008-01-14 Vilniuje), gydytojas rentgenologas radiologas, medicinos daktaras (1973).

1942 baigė Vytauto Didžiojo u-to Medicinos fakultetą. Studijuodamas buvo Sūdavijos korporacijos ir Studentų atstovybės pirmininkas. 1945 už atsisakymą tarnauti sovietų okupacinėje kariuomenėje suimtas ir nuteistas 10 metų kalėti. Iki 1955 metų kalėdamas Komijos, Vorkutos lageriuose, dirbo gydytoju, globojo ir gelbėjo kitus kalinius.

1956 grįžęs į Lietuvą, dirbo Telšių tuberkuliozės dispanseryje. 1963–1985 Vilniaus geležinkelio ligoninės rentgeno skyriaus vedėjas, **nuo 1992 Šv. Jokūbo ligoninės vyr. gydytojas**. Knygų *Lėtinių ligų diagnostika* (1970), *Simptomų ir sindromų vadovas* (1987) bendraautoris. Parašė atsiminimų knygą *Gydytojas už spygliuotų vielų* (1991).

14 d. Sukanka **100** metų, kai gimė **Milda Budrienė (Burdys)** (1916-01-14 Lawrence, Masačusetso valstija, JAV – 2008-04-29 Sarasotoje, Floridos valstija, JAV), gydytoja, visuomenės veikėja.

1923 su tėvais išvyko į Lietuvą. Čia 1940 baigė Vytauto Didžiojo u-to Medicinos fakultetą. 1935–1938 buvo šio u-to Studentių draugovės pirmininkė. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1946 grįžo į JAV. 1958 pradėjo dirbti Ilinojaus u-to Alergologijos klinikoje; 1971–1984 klinikinė asistentė, profesorė.

Aktyvi Amerikos lietuvių gydytojų sąjungos veikėja. 1965–1970 Lietuvių gydytojų biuletenio redaktorė. Viena žymiausių lietuvių medicinos istorijos tyrinėtojų. Nuo 1988 Lituanistikos tyrimo ir studijų centro Lietuvių medicinos muziejaus Čikagoje direktorė. Išleido *Amerikos lietuvių gydytojų vardyną* (1991), knygas *Amerikos lietuvių gydytojai* (1992), *Lietuviai gydytojai šešiuose kontinentuose* (1996).

17 d. Sukanka **80** metų **Rimantui Puteliui** (g. 1936-01-17 Kaune), gydytojui angiochirurgui, habilituotam daktarui (1989), profesoriui (1993).

1960 baigęs su pagyrimu Kauno medicinos i-tą, dirbo chirurgu Kalvarijos ligoninėje. 1969–2013 dirbo Kauno medicinos i-te (dabar LSMU), nuo 1993 Širdies ir kraujagyslių klinikos profesorius, vadovavo Angiochirurgijos poskyriui. Daugelio kraujagyslių operacijų pradininkas Kaune. Paskelbė daugiau kaip 180 moksl. straipsnių.

18 d. Sukanka **125** metai, kai gimė **Stasys Žilinskas** (1891-01-18 Vižaduose, Vilkaviškio aps. – 1965-12-15 Kaune), gydytojas otorinolaringologas, medicinos daktaras (1956), docentas (1958).

1916 baigė Maskvos u-tą. 1916–1918 tarnavo Rusijos kariuomenėje Kaukaze. 1918 grįžęs į Lietuvą, gydytojavo Lazdijuose. Nuo 1925 dirbo Lietuvos u-to Ausų, nosies ir gerklės ligų katedroje. 1928–1929 tobulinosi Paryžiuje, Berlyne. 1931–1940 Kauno karo ligoninės Ausų, nosies ir gerklės ligų skyriaus vedėjas.

Nuo 1944 Vytauto Didžiojo u-to, nuo 1951 Kauno medicinos i-to (dabar LSMU) Otorinolaringologijos katedros ir Ausų, nosies ir gerklės ligų klinikos vedėjas, otorinolaringologijos pradininkas Lietuvoje.

1957 jo pastangomis įkurta Lietuvos otorinolaringologų mokslinė d-ja, kuriai iki mirties vadovavo. Paskelbė per 30 moksl. straipsnių apie pūlinio otito gydymą, klausos sutrikimus ir kitais klausimais. **Išleido pirmąjį lietuvišką otorinolaringologijos vadovėlį *Ausų, nosies ir gerklės ligos* (1964).**

27 d. Sukanka 75 metai **Gražinai Juodkaitei** (g. 1941-01-27 Kaune), gydytojai okulistei, medicinos daktarei (1972), docentei (1981).

1963 baigė Vilniaus u-tą. 1966–1968 Vilniaus geležinkelio apygardos ligoninės Akių ligų skyriaus vedėja. Nuo 1971 dėstė Vilniaus u-to Fakultetinės chirurgijos katedroje.

1990–1996 Akių ligų klinikos vadovė. 1990–1992 Sveikatos apsaugos ministerijos vyr. oftalmologė. Vadovėlio *Akių ligos* (1992) bendraautorė. Apie įvairias akių ligas paskelbė per 35 moksl. straipsnius. 1989–1995 Vilniaus krašto oftalmologų d-jos pirmininkė, 1989–1998 Lietuvos oftalmologų d-jos valdybos narė.

VASARIS

Sukanka 75 metai **Romualdui Gailiui** (g. 1941-02-02 2 d. Padarbuose, Mažeikių aps.), patologui anatomui, medicinos daktarui (1975), profesoriui (1991).

1964 baigė Kauno medicinos i-tą. Dirbo Kauno raj. Centrinės ligoninės patologu anatomu, vėliau chirurgu. Nuo 1966 dirba Kauno medicinos i-te (dabar LSMU) Patologinės fiziologijos, nuo 1970 Normalinės anatomijos katedroje.

Nuo 1976 Patologinės anatomijos katedros vyr. dėstytojas ir Respublikinės Kauno klinikinės ligoninės patologas anatomas. Tobulinosi Maskvos, Sankt Peterburgo, Vengrijos, Vokietijos, Baltijos šalių aukštosiose mokyklose ir jų gydymo įstaigose.

1990–2009 Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) Patologinės anatomijos katedros vedėjas. 1997 išrinktas Medicinos fakulteto tarybos pirmininku, **1998 KMU Medicinos fakulteto dekanu**. Apie 80 moksl. publikacijų, vadovėlio *Patologinė anatomija* (1986) bendraautoris.

Sukanka 75 metai **Baliui Dainiui** (g. 1941-02-03 Skel-dose, Zarasų raj.), gydytojui urologui, habilituotam daktarui (1983), profesoriui (1986).

1965 baigęs Vilniaus u-to Medicinos fakultetą, jame dėstė.

1968–1970 atliko nuodugnių inksto transplantacijos eksperimentų, ištyrė jų rezultatus. 1970 su kitais chirurgoais pirmą kartą persodino inkstą, vėliau padarė svetimų kepenų laikino prijungimo operaciją.

1991–2006 Vilniaus u-to Nefrourologijos klinikos vadovas. Sveikatos apsaugos ministerijos vyr. nefrologas (iki 2006). Lietuvos inks-

tų fondo pirmininkas (1992–2014). Lietuvoje ir užsienyje paskelbė per 220 moksl. darbų transplantacijos, nefrologijos, urologijos ir kitais klausimais. Išradimo autorius. Parašė knygas: *Angiochirurginis ligonio ruošimas dializei* (su V. Kleiza, 1980), *Urologo užrašai* (su D. Jonušiene, 2015).

13 d. Sukanka **100** metų, kai mirė **Juozas Andziulaitis** (1864-12-13 Gaisriuose, Marijampolės aps. – 1916-02-13 New Britaine, Konektikuto valstija, JAV), gydytojas, poetas, vertėjas.

Mokėsi Veiverių mokytojų seminarijoje, vėliau mokytojavo Garliavos pradžios mokykloje. Rašė eilėraščius, kuriuos pasirašinėjo Kalnėno slapyvardžiu.

1886 atvykęs į Tilžę, suredagavo du paskutiniuosius *Aušros* numerius. Vėliau apsigyveno JAV. Iš pradžių dirbo akmens anglių kasyklose, vėliau, susipažinęs su Jonu Šliužu, rašė straipsnius į jo redaguojamą *Lietuvišką balsą*. Išvertė į lietuvių kalbą A. Mickevičiaus, N. Gogolio, H. Senkevičiaus, Gi de Mopasano kūrinių. 1890–1892 redagavo laikraštį *Vienybė lietuvininkų*. Kurį laiką dirbo *Apšvietyje*. Po to išvyko į Baltimą, ten 1894 baigė medicinos mokyklą. Po metų (gavęs praktikos teises) pradėjo dirbti gydytoju New Britaine.

19 d. Sukanka **125** metai, kai gimė **Agnietė Ambraziejūtė-Steponaitienė** (1891-02-19 Žvirgždaičiuose, Vilkaviškio raj. – 1990-03-19 Kaune), gydytoja, rašytoja.

1916 baigė Maskvos moterų medicinos i-tą. Grįžusi į Lietuvą, iki 1921 dirbo Šakių aps. gydytoja. 1923–1933 Lietuvos, vėliau Vytauto Didžiojo u-to Vidaus ligų katedros asistentė. Pirmoji Lietuvoje pradėjo tirti reumatines ligas ir jų gydymą.

1934 su kitais įsteigė Kovos su reumatu d-ją, buvo jos vicepirminkė. Bendradarbiavo spaudoje (daugiausia *Medicinoje*), paskelbė moksl. straipsnių apie alergines ligas, bronchinę astmą ir kitais klausimais.

Parašė pjesių, apysaką *Trys ūkininkai* (1938), atsiminimų (Paurimės, Žvirgždės, As-nės slapyvardžiais). **Parėngė įžymių Lietuvos moterų biografijų rinkinį, kurį išleisti sutrukdė 1940 metų įvykiai.**

21 d. Sukanka 85 metai **Laimai Irenai Slavėnienei** (g. 1931-02-21 Gudžiūnuose, Kėdainių raj.), veterinarijos gydytojai, biologijos daktarei (1957), docentei (1971).

1954 baigė Lietuvos veterinarijos akademiją. 1958–1966 dirbo moksl. bendradarbe Biologijos i-te, Zoologijos ir parazitologijos i-te (1960–1961 buvo jo moksl. sekretorė), Botanikos i-te.

1969–1994 dėstė histologiją Vilniaus u-to Medicinos fakultete. Paskelbė moksl. straipsnių gyvulių morfologijos klausimais.

KOVAS

1 d. Sukanka **60** metų **Ričardui Kubiliui** (g. 1956-03-01 Panevėžyje), habilituotam daktarui (2002), profesoriui (2005), **Lietuvos nusipelnusiam gydytojui (2010).**

1979 su pagyrimu baigęs Kauno medicinos i-to Stomatologijos fakultetą, pradėjo dirbti Chirurginės stomatologijos katedroje. Mokslinio darbo kryptis – žandikaulių traumatologija. **Nuo 1995** Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) **Odontologijos fakulteto dekanas**. Nuo 1996 vadovauja Veido ir žandikaulių chirurgijos klinikai. Stažavo Bostono, Prahos, Toronto, Oulu u-tuose ir chirurgų mokyklose.

Nuo 1999 SAM konsultantas, nuo 2000 KMU/LSMU Senato narys, 2003–2008 Lietuvos mokslo tarybos narys ekspertas, 2004–2009 Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo ekspertas; nuo 2008 Baltijos osteointegracijos akademijos garbės narys, nuo 2015 Lietuvos veido ir žandikaulių chirurgų d-jos pirmininkas. Spaudoje paskelbė daugiau kaip 50 moksl. darbų (iš jų 8 pripažinti racionalizaciniais pasiūlymais). Su bendradarbiais parengė metodinių rekomendacijų studentams.

6 d. Sukanka **80** metų **Petrui Cibui** (g. 1936-03-06 Vazgeliuose, Utenos raj.), gydytojui fiziologui, habilituotam daktarui (1992), profesoriui (1996).

1959 baigęs Kauno medicinos i-tą, dirbo gydytoju Vilkiyoje. Nuo 1966 pradėjo dirbti Kauno medicinos i-to (dabar LSMU) Fiziologijos katedroje. Mokslo sritis – alergologija ir klinikinė imunologija. Tyrė humoralinių bei ląstelių faktorių reikšmę alerginių reakcijų patogenezei.

1984 kartu su kitais fiziologais **profesoriui paskirta Lietuvos valstybinė premija**. Paskelbė daugiau kaip 150 moksl. darbų. Vado-
vėlio *Fiziologija* (1978), knygos *Alerginio reaktyvumo formavimas*
(1983) bendraautoris.

17 d. Sukanka **90** metų, kai gimė **Vitalija Vitkienė** (1926-
03-17 Kaune – 2012-05-16 Vilniuje), gydytoja rentgeno-
logė ir radiologė, habilituota daktarė (1972).

1949 baigusi Kauno u-to Medicinos fakultetą, dirbo Mažeikių
ligoninės gydytoja, vėliau vadovavo Skuodo ligoninės terapijos
skyriui. 1953–1960 Respublikinės Klaipėdos ligoninės, 1960–1980
Respublikinės Vilniaus klinikinės (tada Raudonojo Kryžiaus) li-
goninės Rentgeno skyriaus vedėja. Nuo 1980 Respublikinės klini-
kinės ligoninės (dabar Vilniaus u-to ligoninė Santariškių klinikos)
vyr. rentgenologė ir Radiologijos centro Rentgenoradiologijos sky-
riaus vedėja.

Tobulinosi Maskvoje, Minske, Lojolos universitetinėje ligoninėje
Čikagoje, Lozanos universitetinėje ligoninėje Šveicarijoje. Nuo 1966
Lietuvos rentgenologų mokslinės d-jos valdybos narė, nuo 1993
Lietuvos radiologų asociacijos mokslinė sekretorė. Nuo 1976 vado-
vavo respublikiniams rentgeno laborantų specializacijos kursams.
Respublikinės rentgeno laborantų atestacinės komisijos pirminin-
kė. Paskelbė daugiau kaip 65 moksl. straipsnius, su bendra autoriais
išleido monografiją *Kvėpavimo organų ligų rentgenodiagnostika*
(1977).

17 d. Sukanka **75** metai, kai mirė **Jurgis Šlapelis** (1876-04-
18 Galsiškiuose, Kupiškio aps. – 1941-03-17 Vilniuje),
gydytojas, kalbininkas, kultūros veikėjas.

Mokydamasis Mintaujos (dabar Jelgava) gimnazijoje, priklausė slaptai lietuvių moksleivių d-jai. Už atsisakymą skaityti maldą rusiškai iš gimnazijos pašalintas. Sankt Peterburge išlaikė brandos atestato egzaminus eksterneu ir įstojo į Maskvos u-to Medicinos fakultetą. 1970 Maskvos u-tą baigė. Per Pirmąjį pasaulinį karą dirbo karo gydytoju Rusijos kariuomenėje. Vėliau gyveno Vilniuje, mokytojavo Vytauto Didžiojo gimnazijoje. Vilniuje su žmona įsteigė knygyną, leido ir platino lietuviškas knygas.

Vienas Lietuvių mokslo d-jos steigėjų, jos žurnalo *Lietuvių tauta* redaktorių. Ypač rūpinosi lietuvių kalba, jos norminimu, vertė, taisė kitų autorių kalbą. Daugiausia dirbo rengdamas žodynus. Parengė *Rusiškai-lietuvišką žodyną* (1908), kai kuriuos *Lietuvių kalbos žodyno* lankus (1920–1922), *Kirčiuotą lenkišką lietuvių kalbos žodyną* (1938, II leidimas 1940) ir kitus. Su gydytoju Jeronimu Raliu išvertė D. Defoe ir H. Beccher-Stowe romanų.

Vilniuje buvusiame jų knygyne (**Pilies g. 40**) 1997 **įkurtas memorialinis Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus.**

Sukanka **80** metų **Danguolei Marijai Žemaitytei**
25 d. (g. 1936-03-25 Vedruose, Ukmergės raj.), gydytojai kardiologei, habilituotai daktarei (1974), profesorei (1979), Lietuvos nusipelnusiai mokslo veikėjai (1986).

1941 su motina ištremta į Altajaus kraštą. 1947 grįžo į Lietuvą. 1954–1960 studijavo Kauno medicinos i-te; baigusi šio i-to Gydomąjį fakultetą, dirbo gydytoja Kudirkos Naumiesčio ligoninėje.

Nuo 1961 dirba Kauno medicinos i-te (dabar LSMU). 1965–1978 Širdies ir kraujagyslių sistemos fiziologijos ir patologijos i-to vyresnioji mokslo darbuotoja, 1978–1992 šio i-to direktoriaus pavaduotoja Palangos filialo mokslo reikalams. 1985–1987 Pasaulio

sveikatos organizacijos Ženevoje patarėja. **1992–2001 vadovavo** Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) **Psichofiziologijos ir reabilitacijos i-tui**. Svarbiausia mokslinio darbo kryptis – širdies ritmo ir kraujotakos rodiklių automatizavimas, matematinių metodų taikymas vertinant funkcinę širdies ir kraujagyslių sistemos būklę, spektrinė širdies ritmo analizė ir matematinis modeliavimas, širdies ligomis sergančių pacientų reabilitacija.

1984 kartu su kitais kardiologais **paskirta Lietuvos valstybinė premija**. Lietuvos ir užsienio spaudoje paskelbė daugiau kaip 350 moksl. darbų, parašė knygą *Širdies ritmo autonominis reguliavimas, mechanizmai, įvertinimas, klinikinė reikšmė* (1997). Klaipėdos krašto kardiologų d-jos pirmininkė, Lietuvos kardiologų d-jos valdybos, Europos kardiologų d-jos, Pasaulinės kardiologų federacijos, Europos neinvazinės kardiovaskulinės dinamikos d-jos, Tarptautinės psichofiziologų organizacijos narė.

Sukanka **75** metai **Jurgiui Bojarskui** (g. 1941-03-25 d. 25 Šiauliuose), gydytojui pediatrai, medicinos daktarui (1971), docentui.

1966 baigė Kauno medicinos i-to Gydomąjį fakultetą. 1966–1968 šio i-to Vaikų ligų katedros stažuotojas, 1968–1971 Sankt Peterburgo Pirmojo medicinos i-to aspirantas.

Nuo 1971 Kauno medicinos i-to Vaikų ligų katedros asistentas. 1991 išrinktas Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) Vaikų ligų katedros vadovu. Jo vadovavimo laikotarpiu parengta ikidiplominių ir podiplominių studijų programų, išleista mokymo metodinių priemonių studentams ir metodinių rekomendacijų gydytojams (*Vaikų kvėpavimo organų ligos, Vaikų infekcinės ligos, Sveiko ir sergančio vaiko maitinimas, Rachitas, spazmofilija, hipervitaminozė D*,

Motinos pienas ir natūralus kūdikių maitinimas, Vaikų ūmios respiracinės ligos, Vaikų, sergančių kvėpavimo organų ligomis, dispanserizacija, Vaikų bronchinės astmos diagnostika ir gydymas ir kt.). Svarbiausia mokslo darbų sritis – epidemiologiniai populiaciniai vaikų lėtinių neinfekcinių ligų tyrimai.

1976–1982 vadovavo jaunatvinės hipertenzijos tarptautinės programos Kauno grupei, vėliau – vaikų lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių tyrimams, vaikų sveikatos ekologiniams ir medicininiams tyrimams. Vienas ir su bendradarbiais paskelbė per 120 moksl. darbų, dalyvavo ir skaitė moksl. pranešimus įvairiuose suvažiavimuose ir kongresuose (Prahoje, Berlyne, Budapešte, Upsaloje, Helsinkyje, Čikagoje, Atėnuose, Kaire ir kitur). Respublikinės investicinės programos *Medicinos pagalba motinai ir vaikui* koordinavimo tarybos pirmininkas, Kauno miesto ir krašto pediatrų d-jos valdybos pirmininkas, Lietuvos pediatrų d-jos valdybos narys, Kauno miesto pediatrų – ekspertų tarybos pirmininkas, Kauno aps. neetatinis pediatras ekspertas.

30 d. Sukanka **150** metų, kai gimė **Jurgis Karuža** (1866-03-30 Karužuose, Marijampolės raj. – 1953-10-29 Kaune), gydytojas dermatovenerologas, medicinos daktaras (1898), profesorius (1930).

1894 baigė Sankt Peterburgo karo medicinos akademiją. Iki 1917 dirbo karo gydytoju įvairiose Rusijos vietose.

1919 grįžęs į Lietuvą, dirbo gydytoju Kauno karo ligoninėje. 1920–1923 Aukštųjų kursų lektorius. Nuo 1923 dėstė Vytauto Didžiojo u-te; 1923–1935 Odos ir venerinių ligų katedros vedėjas. 1935 įkūrė Lietuvos dermatovenerologijos d-ją, buvo jos pirmininkas ir žurnalo *Medicina* redakcinės kolegijos narys. Išleido knygų, paskelbė straipsnių apie venerines ligas.

BALANDIS

6 d. Sukanka **150** metų, kai gimė **Juozas Bagdonas** (1866-04-06 Slibinuose, Vilkaviškio raj. – 1956-06-06 Klivlande, JAV), gydytojas, profesorius (1922), visuomenės veikėjas.

Baigęs Marijampolės gimnaziją, Varšuvos u-te studijavo mediciną, vėliau studijas tęsė Maskvos u-te, kurį 1891 baigė. Grįžęs į Lietuvą, apsigyveno Naumiestyje (dabar Kudirkos Naumiestis). Kartu su V. Kudirka, K. Griniumi, S. Matulaičiu dalyvavo varpininkų veikloje.

1893–1894 redagavo *Varpą*. Organizavo slaptą knygų gabenimą iš Prūsijos, palaikė ryšį su lietuvių visuomenės veikėjais Vilniuje. 1897 buvo caro žandarų suimtas, kalintas; po keleto mėnesių už pažadėtą užstatą paleistas. 1899 sužinojęs, kad bus tremiamas į Sibirą, pabėgo į Prūsiją. Dr. J. Basanavičiaus prašomas, 1900 pasaulinėje parodoje Paryžiuje suorganizavo lietuvišką skyrių. Iki 1902 redagavo *Varpą* kartu su *Ūkininko* ir *Naujienu* priedu. 1905 amnestuotas ir grįžo į Lietuvą. 1914 mobilizuotas į Rusijos kariuomenę, dirbo gydytoju; turėjo pulkininko laipsnį. Paleistas į atsargą, grįžo į Lietuvą.

1919–1922 Sveikatos departamento direktorius. 1922–1944 dėstė Vytauto Didžiojo u-te; **1923–1924 Medicinos fakulteto dekanas**. Svarbiausias veikalas – *Ivadas į bendrąją mediciną* (1926). Parašė straipsnių, atsiminimų, bendradarbiavo periodinėje spaudoje. 1935 su kitais įsteigė Lietuvos blaivinimo sąjungą, buvo jos pirmininkas. 1938–1940 redagavo šios sąjungos žurnalą *Blaivybė ir sveikata*. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1951 atvyko į JAV.

6 d. Sukanka **200** metų, kai mirė **Andriejus Matusevičius** (1760–1816-04-06 Vilniuje), medicinos daktaras (1797), profesorius (1800).

1777–1781 mokėsi Gardino medicinos mokykloje. 1785 baigęs Vilniaus universitetą, tobulinosi jame kaip akušeris ir chirurgas. 1797 įgijo medicinos daktaro laipsnį, dirbo akušerijos profesoriaus asistentu. 1798–1999 tobulinosi Vienoje. Nuo 1800 Vilniaus u-to akušerijos profesorius. 1803 Vilniaus u-te įsteigė Akušerijos katedrą, 1815 – Akušerijos kliniką. Pagerino akušerijos dėstymo lygį.

Sukanka **80** metų **Petrui Zabielai** (g. 1936-04-12 Puvočiuose, Varėnos raj.), gydytojui terapeutui kardiologui, habilituotam daktarui (1980), profesoriui (1982).

1959 baigė Kauno medicinos i-tą; nuo 1963 dėstė šiame i-te (dabar LSMU), 1990–1991 vadovavo Kauno medicinos akademijos Kardiologijos katedrai, nuo 1991 Kardiologijos klinikai. Vienas pirmųjų Lietuvoje įdiegė stemplinę elektrokardiogramą, sukūrė daugiakanalį elektrodą stemplinei elektrogramai registruoti. Su bendradarbiais parengė automatizuotų išvadų apie ritmo sutrikimus formulavimą. Vadovavo tarptautinėms tyrimų programoms.

Nuo 1992 Kauno medicinos akademijos Senato, Kardiologijos i-to Mokslinės tarybos narys. 1992–1998 Lietuvos mokslo tarybos Mokslo laipsnių ir pedagoginių vardų nostrifikacijos k-to pirmininkas. Paskelbė daugiau kaip 200 moksl. darbų, parašė knygas: *Širdies ritmo sutrikimų gydymas* (su kitais, 1970), *Širdies ritmo ir laidumo sutrikimai* (1990). Vadovavo vadovėlio *Vidaus ligos* (2 dalys, 1996) parengimui; šio ir kitų trijų vadovėlių medicinos studentams bendraautoris. Europos širdies d-jos, Lietuvos širdies asociacijos valdybos narys.

Sukanka **75** metai **Jurgiui Algirdui Juozulynui** (g. 1941-04-15 Kapčiamiestyje, Lazdijų raj.), gydytojui

higienistui, habilituotam daktarui (1992), profesoriui (1994).

1973 baigęs Vilniaus u-to Medicinos fakultetą, iki 1981 Epidemiologijos, mikrobiologijos ir higienos i-to moksl. bendradarbis. 1981–1988 Medicinos mokslų koordinavimo tarybos mokslinis sekretorius. 1988–1993 dirbo Sveikatos apsaugos ministerijoje: Mokslo ir mokymo skyriaus viršininkas, mokslinių programų konsultantas. 1993–1997 Sveikatos programų koordinavimo, nuo 1998 Sveikatos teisės ir ekonomikos centro direktorius.

1974–2014 dėstė Vilniaus u-te. Nuo 2010 Mokslinių tyrimų i-to Inovatyvios medicinos centro skyriaus vedėjas. Tiria įvairių profesijų darbuotojų darbo sąlygas, sveikos gyvensenos problemas, senėjimo procesus ir kt. Paskelbė apie 170 moksl. darbų, parašė knygas: *Moters darbas ir sveikas gyvenimo būdas* (su V. Murza, 1987), *Darbo medicina pramonėje* (1994), *Streso malšinimas* (su V. Meška, 1996). Šešių išradimų ir apie 30 racionalizacinių pasiūlymų bendraautoris. Lietuvių katalikų MA narys, Aplinkos ir sveikatos mokslo k-to prie SAM pirmininkas, Tarptautinės žmonių saugos akademijos narys (Švedija); žurnalo *Sveikatos mokslai* redakcinės kolegijos pirmininkas.

15 d. Sukanka **90** metų **Laimai Liudvikai Griciūtei** (g. 1926-04-15 Kaune), gydytojai onkologei, habilituotai daktarei (1967), profesorei (1989).

Rašytojo Augustino Griciaus duktė. 1941 su tėvais ištremta, gyveno Altajaus krašte, Jakutijoje, vėliau, kai tremties nuosprendis buvo panaikintas, – Jaroslavlio srityje. 1952 baigė Kauno medicinos i-tą. 1957–1974 vadovavo Onkologijos i-to Patologinės morfologijos laboratorijai.

1967–1968 tobulinosi Paryžiuje. 1974–1980 Tarptautinio vėžio tyrimo centro Lione (Prancūzija) Aplinkos kancerogenų skyriaus vedėja, nuo 1988 to centro Mokslinės tarybos narė. 1974 dalyvavo tarptautinėje aplinkos kancerogenų tyrimo ekspedicijoje Irane.

1980–1982 Epidemiologijos ir higienos i-to direktoriaus pavaduotoja; **1982–1990 Onkologijos i-to direktorė**. Jos pastangomis i-te įkurta Vėžio profilaktikos laboratorija, vėliau pavadinta Onkologijos centro Aplinkos kancerogenų laboratorija. Profesorė Lietuvos ir užsienio spaudoje paskelbė daugiau kaip 250 moksl. darbų, straipsnių. Išleido knygas: *Eksperimentiniai plaučių navikai* (1975, rusų k.), *Pirminė vėžio profilaktika* (su kitais, 1992), *Alkoholis ir vėžys* (1994, rusų k.). Vadovėlių *Patologinė anatomija* (1986), *Onkologija* (1992) bendraautorė.

Sukanka 75 metai **Valiui Pauzai** (g. 1941-04-16 Karolinaravoje, Raseinių raj.), gydytojui neurologui, medicinos daktarui (1986), docentui (1990).

1966 baigė Kauno medicinos i-tą (dabar LSMU). 1968–1971 dirbo Kauno miesto III ligoninėje. Nuo 1975 Neurologijos ir psichiatrijos katedroje. Nuo 1989 Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) Neurologijos sektoriaus, 1991–1996 Neurologijos klinikos vadovas. Jo rūpesčiu gauta aparatūra išsėtinei sklerozei diagnozuoti. Tyrė pradinius ir praeinančius galvos smegenų kraujotakos sutrikimus, demielinizuojančias ir degeneracines ligas (Alzheimerio, Parkinsono). Parašė apie 80 moksl. straipsnių, tris monografijas, priklauso žurnalo *Neurologijos seminarai* redakcinei kolegijai. Lietuvos neurologų asociacijos, Baltijos šalių neurologų federacijos prezidentas.

18 d. Sukanka **125** metai, kai gimė **Vladas Burba** (1891-04-18 Bažėcke, Kalinino sr., Rusija – 1966-02-23 Mažeikiuose), gydytojas chirurgas.

1916 baigė Kazanės u-tą. Nuo 1923 Mažeikių ligoninės Chirurgijos skyriaus vedėjas. Vienas pirmųjų Lietuvoje pradėjo daryti juosmeninę anesteziją, skeletiniu tempimu gydyti kaulų lūžius. **1938** **jo iniciatyva pastatyta nauja Mažeikių ligoninė.**

18 d. Sukanka **75** metai **Antanui Norkui** (g. 1941-04-18 Trepėnuose, Raseinių raj.), gydytojui endokrinologui, habilituotam daktarui (1995), profesoriui (1996).

1965 baigė Kauno medicinos i-to Gydomąjį fakultetą. 1965–1967 dirbo Ukmergės centrinėje ligoninėje. 1967–1970 Kauno medicinos i-to (dabar LSMU) aspirantas. 1975 Hospitalinės terapijos katedros docentas. 1978 Kaune įkūrus tuometinį Endokrinologijos i-to filialą, skiriamas Cukrinio diabeto laboratorijos vadovu. 1991 įkūrus Endokrinologijos centrą, vėliau jį reorganizavus į Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) Endokrinologijos i-tą, toliau vadovavo šiai laboratorijai.

1994–2004 Endokrinologijos i-to direktoriaus pavaduotojas ir Cukrinio diabeto laboratorijos vadovas (iki 2012). SAM specialistas konsultantas endokrinologijos klausimais. Jo iniciatyva keletas mokslinių cukrinio diabeto programų vykdoma kartu su Vakarų Europos šalių mokslo institucijomis. Lietuvos ir užsienio spaudoje paskelbė daugiau kaip 450 moksl. darbų, parašė 11 monografijų – visos publikacijos daugiausia skirtos cukrinio diabeto problemoms. Vadovėlio *Endokrinologija* bendraautoris. Lietuvių endokrinologų d-jos pirmininkas, Europos diabeto asociacijos ir Tarptautinės diabeto federacijos narys.

Sukanka **100** metų, kai mirė **Adomas Sketeris** (1859-
19 d. 12-04 Noreikonyse, Pakruojo raj. – 1916-04-19 Maskvoje), gydytojas, literatas, visuomenės veikėjas.

1884 baigęs Maskvos u-tą, iki 1914 dirbo gydytoju Šiaurės Lietuvoje. Platino draudžiamąją lietuvišką spaudą, rėmė materialiai lietuvių moksleivius, studentus. Nuo 1883 bendradarbiavo *Aušroje*, vėliau *Varpe*, *Vilniaus žiniose*. Buvo *Varpo* redakcijai talkinusios Literatiškosios komisijos narys. 1902 ištremtas 2 metams į Pskovą. Priklausė Lietuvos demokratų partijai. Buvo evangelikų reformatų Vilniaus sinodo kuratorius.

Straipsnių cikle *Ruožai iš Lietuvos gyvenimo* (išsp. 1894–1897 *Varpe*) skelbė kovos su carizmu idėją, kėlė konkrečius nacionalinio judėjimo politinius reikalavimus. Baltušio slapyvardžiu pasirašytuose vaizdeliuose *Ant nakvynės* (1894) ir *Vakaras Tilviko pirkelėje* (1894) pavaizdavo valstiečių buitį, propagavo švietimą, tautinį sąmoningumą, skelbė kolektyvinio žemės dirbimo idėją. Pjesėje *Iš tamsos į šviesą* (past. 1903, išl. 1913) smerkė valstiečius, kurie varu varė vaikus į kunigų seminarias. Parašė eilėraščių, medicinos knygelių (*Pamokinimas, kaip nuog choleros gintiesi*, 1893).

Sukanka **85** metai **Gediminui Grybauskui** (g. 1931-
20 d. 04-20 Aukštojoje Fredoje, Kaune), gydytojui terapeutui, habilituotam daktarui (1970), profesoriui (1984).

1956 baigęs Kauno medicinos i-tą, iki 1982 jame dėstė. Nuo 1982 dirbo Vilniaus u-te. 1987–1992 Bendrosios terapijos katedros vedėjas. 1995 Vilniuje įkūrė privatų Medicinos diagnostikos centrą, **iki 2004 dirbo jo direktoriumi ir vyr. gydytoju**. 2004–2014 direktoriaus pavaduotojas medicinai. Paskelbė daugiau kaip 180 moksl. straipsnių. Vienas ir su bendraautoriais išleido 4 knygas; vadovėlio

Vidaus ligos (1996) bendraautoris, 11 išradimų autorius; 1995 organizavo moksl. žurnalo *Medicinos teorija ir praktika* leidimą, yra šio žurnalo redakcinės kolegijos pirmininkas.

21 d. Sukanka 60 metų **Vytautui Tutkui** (g. 1956-04-21 Vilniuje), gydytojui chirurgui, medicinos daktarui (2011), docentui (2013).

1980 baigė Vilniaus u-to Medicinos fakultetą. 1980–1983 dirbo Resp. Šiaulių ligoninės Traumatologijos skyriuje. Nuo 1983 buvusios Vilniaus universitetinės Raudonojo Kryžiaus ligoninės Rekonstrukcinės mikrochirurgijos skyriaus gydytojas; Vilniaus u-to Medicinos fakulteto Plastinės ir rekonstrukcinės chirurgijos klinikos mokslo darbuotojas. 1990 kartu su chirurgu iš JAV J. Baldwinu atliko pirmąsias Lietuvoje artroskopines menisko pašalinimo, priekinio kryžminio raiščio plastikos, 1994 savarankiškai – peties sąnario operacijas.

Mokslo tyrimų sritis – rekonstrukcinė chirurgija, plaštakos sužalojimai, amputuotų galūnių replantacija, sąnarių ligų artroskopinis gydymas. **1988 jam** su kitais chirurgais už rekonstrukcinės mikrochirurgijos darbų ciklą **suteikta Lietuvos valstybinė premija**. Stažavosi Ukrainoje, JAV, Vokietijoje, Danijoje. Lietuvos artroskopijos chirurgų asociacijos prezidentas, Europos artroskopijos chirurgų asociacijos narys (nuo 1995), tarptautinės artroskopijos ir sporto traumos d-jos narys (nuo 2007). Įkūrė Lietuvos artroskopijos chirurgų asociaciją, jos pirmasis prezidentas (1995–2001).

29 d. Sukanka 75 metai **Irenai Balčiūnienei** (g. 1941-04-29 Šiauliuose), gydytojai odontologei, habilituotai daktarei (1987), profesorei (1990).

1964 baigusi Kauno medicinos i-tą, dirbo gydytoja odontologe Kelmės centrinėje, vėliau Vilniaus III klinikinėje ligoninėje. 1973–2008 dirbo Vilniaus u-te. 1990–2008 Odontologijos klinikos vadovė. 1986 VMD apdovanota už geriausią mokslo darbą, įdiegtą praktikoje – metodą dantų ėduonies susidarymui prognozuoti. **1989 Lietuvos valstybinės premijos** už darbų ciklą *Lietuvių etninės antropologijos pagrindų sukūrimas laureatė*. Knygų *Senujų Lietuvos gyventojų antropologija* (1988), *Lietuvių antropologijos metmenys* (1991), vadovėlio gydytojui praktikui *Dantų kariesas* (1992) bendraautorė. Išleido monografiją *Lietuvos stomatologijos istorija* (1998).

Vilniaus u-to tarybos narė (1996–1999), Lietuvos endodontologų, periodontologų, VMD garbės narė, Lietuvos mokslo premijų k-to narė, Lietuvos mokslo tarybos ekspertė, Tarptautinės stomatologų sąjungos Pavedimų komisijos konsultantė, **Liublino u-to nusi-pelniusi profesorė**.

GEGUŽĖ

1 d. Sukanka **125** metai, kai gimė **Mykolas Devenis** (1891-05-01 Klausučiuose, Biržų apsk. – 1978-05-28 Santa Monikoje, CA, JAV), gydytojas, visuomenės veikėjas.

1912 tarnavo savanoriu Rusijos kariuomenėje. 1914 įstojo į Maskvos u-to Medicinos fakultetą. Atvykęs į JAV aplankyti tėvo, atgal negrižo, nes prasidėjo Pirmasis pasaulinis karas. 1919 baigė u-tą ir iki 1960 (su pertraukomis) praktikavo Waterbury (Konektikuto valstija). Nuo 1923 JAV lietuvių protestantų sąjungos pirmininkas ir Lietuvių evangelikų reformatų bažnyčios kuratorius. Nuo 1924 Valstiečių liaudininkų sąjungos centro k-to narys.

1928 grįžo į Lietuvą, nusipirko ūkį Ukmergės apsk., kur įrengė ir gydytojo kabinetą. Sukaupė senų ir retų lietuviškų knygų ir žemėlapių rinkinį. 1940 suimtas, kalintas Ukmergės ir Vilniaus kalėjimuose, išvežtas į Vorkutą. 1942 iš lagerio paleistas, sugrįžo į JAV. Jo pastangomis įkurta Lietuvių protestantų d-ja, **jo lėšomis buvo leidžiami laikraščiai: *Lietuvių kelias, Mūsų sparnai, Tėviškės gar-sai***. Kartu su kitais įkūrė Kalifornijos lietuvių gydytojų d-ją, buvo pirmasis jos pirmininkas.

7 d. Sukanka **60** metų **Inai Blužaitėi** (g. 1956-05-07 Kėdainiuose), gydytojai kardiologei, habilituotai daktarei (1996), profesorei.

1979 su pagyrimu baigė Kauno medicinos i-to Gydomąjį fakultetą. 1979–1981 stažavosi šio i-to Hospitalinės terapijos katedroje. Nuo 1981 dirbo Širdies ir kraujagyslių sistemos fiziologijos ir pato-

logijos i-te (dabar LSMU Kardiologijos i-tas). Tobulinosi Čekoslovakijoje, Austrijoje, Vokietijoje, JAV, Prancūzijoje. Dirbo klinikinį darbą Kauno akademinių klinikų Kardiologinės reanimacijos skyriuje, pedagoginį – Kauno medicinos akademijos Anesteziologijos ir intensyviosios terapijos klinikoje.

Nuo 2014 dirba pagal tarptautinių projektų programą Ciuricho universitetinėje ligoninėje St. Galene. Paskelbė 85 moksl. darbus. Europos kardiologų d-jos, Tarptautinės kardiologų d-jos ir federacijos narė.

8 d. Sukanka 75 metai **Gražinai Gražulevičienei** (g. 1941-05-08 Žakaimyje, Tauragės raj.), gydytojai kardiologei, habilituotai daktarei (1992), profesorei (1995).

1963 baigė Kauno medicinos i-tą. 1963–1967 dirbo šio i-to Centrinėje mokslo tiriamojoje laboratorijoje. 1968–1991 Širdies ir kraujagyslių sistemos fiziologijos ir patologijos i-to Klinikinės patologijos laboratorijos vyr. mokslo darbuotoja. 1992–1994 vadovavo Kardiologijos i-to Kardiologinės tarnybos organizavimo laboratorijai; 1995–2004 Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) Kardiologijos i-to Aplinkos epidemiologijos laboratorijos vedėja, nuo 1995 Vytauto Didžiojo u-to Aplinkotyros katedros profesorė.

Tiria širdies ir kraujagyslių ligų epidemiologijos, oro taršos, aplinkos poveikio sveikatai klausimus. Paskelbė per 150 moksl. darbų. Veikalo *Kauno populiacijos ūminio miokardo infarkto registras, diagnostikos, baigčių ir epidemiologinės situacijos įvertinimas* autorė. Europos komisijos mokslinė ekspertė aplinkos ir sveikatos srityje. Dalyvavo Europos komisijos bendrųjų programų projektuose. Tarptautinės aplinkos epidemiologijos d-jos narė.

15 d. Sukanka **85** metai **Zofijai Onai Markienei** (g. 1931-05-15 Molėtuose), gydytojai kardiologei, habilituotai daktarei (1974), profesorei (1978).

1955 baigusi Vilniaus u-tą, **iki 1958 buvo Vabalninko ligoninės vyr. gydytoja**. 1958–1976 dirbo Kauno medicinos i-te, 1976–1978 Širdies ir kraujagyslių sistemos fiziologijos ir patologijos i-to Palangos filialo vedėja. Nuo 1978 dėstė Vilniaus u-te. Parašė daugiau kaip 150 moksl. straipsnių apie sergančiųjų ūminiu miokardo infarktu etapinį gydymą, miokardo ligas. Išleido vadovėlį *Elektrokardiografija* (1997).

19 d. Sukanka **25** metai, kai mirė **Eduardas Kanopka** (1911-04-06 Vilniuje – 1991-05-19 Kaune), farmakognostas, farmacijos daktaras (1950), docentas (1953).

1941 baigė Vytauto Didžiojo u-tą. Dirbo Vilniaus u-to Vaistinių augalų, Farmakognozijos ir farmacinės chemijos katedros vedėju. 1951–1979 dėstė Kauno medicinos i-te (dabar LSMU), vadovavo farmakognozijos ir vaistų formų technologijos katedrai. Sudarė Lietuvos vaistinių augalų paplitimo žemėlapių, aprašė tų augalų eksplotacijos telkinius Lietuvos miškuose.

31 d. Sukanka **85** metai **Reginai Mikėnienei** (g. 1931-05-31 Panevėžyje), gydytojai anatomei, medicinos daktarei (1960), docentei (1963).

1956 baigė Kauno medicinos i-tą. 1960–1966 dirbo jo Anatomijos katedroje, 1963–1966 dar ir Gydomojo fakulteto prodekanė. Nuo 1966 Vilniaus u-to dėstytoja. 1990–2000 Medicinos fakulteto prodekanė. Paskelbė moksl. straipsnių apie smegenėlių kojųčių arterinę vaskuliarizaciją ir kitais anatomijos klausimais.

BIRŽELIS

18 d. Sukanka **90** metų **Alai Baubinienei** (g. 1926-06-18 Kaune), gydytojai terapeutei kardiologei, habilituotai daktarei (1964), profesorei (1967), **Lietuvos nusipelnusiai mokslo veikėjai (1976).**

1949 baigė Kauno u-to Medicinos fakultetą. Nuo 1951 dėstė Kauno medicinos akademijoje; nuo 1966 Vidaus ligų (nuo 1972 Hospitalinės terapijos) katedros vedėja. 1971–1974 vadovavo Kauno ir Roterdamo epidemiologijos programai (KRIS), nuo 1981 buvo integruotos lėtinių neinfekcinių ligų profilaktikos programos tarptautinio centro Lietuvoje atsakingoji tyrėja.

1968 kartu su kitais kardiologais **paskirta valstybinė premija.** Jos pastangomis 1992 Kauno medicinos akademijoje (dabar LSMU) įsteigta Šeimos medicinos klinika. Paskelbė daugiau kaip 250 moksl. straipsnių. Knygų: *Širdies ritmo sutrikimų gydymas* (1970), *Tarptautinė Kauno ir Roterdamo profilaktikos programa* (1981, anglų k.), mokomųjų priemonių bendraautorė.

20 d. Sukanka **60** metų **Alinai Pūrienei** (g. 1956-06-20 Kėdainiuose), gydytojai odontologei, habilituotai daktarei (2008), profesorei (2009).

1979 baigė Kauno medicinos i-tą. 1991–1997 Vilniaus universitetinės Raudonojo Kryžiaus ligoninės (nuo 1994 Vilniaus universitetinės Žalgirio ligoninės) Stomatologinės poliklinikos vedėja.

Nuo 1997 **Vilniaus universitetinės Žalgirio ligoninės** (nuo 2000 VšĮ Vilniaus u-to ligoninės Žalgirio klinikos) **vyr. gydytoja, nuo 2013 direktorė.** 1997–2001 Lietuvos Respublikos SAM neetaatinė vyr. stomatologė, 2001–2005 specialistė konsultantė periodon-

tologijai, nuo 2013 odontologijos srities vyriausioji respublikos specialistė.

Paskelbė daugiau kaip 50 moksl. ir per 30 populiariųjų straipsnių periodonto ligų gydymo ir profilaktikos klausimais. A. Pūrienė – Lietuvos odontologijos, ergonomikos d-jos pirmininkė, Periodontologų d-jos vicepirmininkė, Europos periodontologų sąjungos narė, žurnalo *Stomatologija* redakcinės kolegijos narė. Su bendraautoriais išleido 25 knygas bei mokomąsias priemones.

21 d. Sukanka 275 metai, kai gimė **Žanas Emanuelis Žiliberas** (*Gilibert*) (1741-06-21 Carette, Prancūzija – 1814-09-02 Lione), medicinos daktaras (1763), profesorius (1768).

1763 medicinos daktaro laipsniu baigė Montpellier u-tą Prancūzijoje. 1764–1768 dirbo gydytoju Lione, tyrė vietos augaliją. 1768–1775 Liono u-to chirurgijos profesorius, Lione įsteigė botanikos sodą.

1775 atvyko į Gardiną. Čia **įkūrė medicinos mokyklą** (1777–1781 buvo jos direktorius, medicinos, chirurgijos ir gamtos mokslų profesorius), botanikos sodą, akušerių mokyklą. Atvykęs į Vilnių, 1781–1783 Vilniaus u-te dėstė gamtos mokslus, tyrė Vilniaus apylinkių florą, **įsteigė pirmąjį Lietuvoje botanikos sodą**. Universitetui parengė pirmuosius herbarus, gyvūnų ir paukščių iškamšų, iškastinių augalų ir gyvūnų liekanų rinkinius. Pirmasis aprašė Lietuvos augalus (*Lietuvos flora*, 1781–1782, lotynų k.), tyrė augalų ligas, stebėjo fenologinius reiškinius. 1783 išvyko iš Vilniaus.

22 d. Sukanka 25 metai, kai mirė **Viktoras Kutorga** (1920-01-04 Sankt Peterburge – 1991-06-22 Vilniuje), gydytojas onkologas, medicinos daktaras.

1941 baigė Vytauto Didžiojo u-tą. Per nacių okupaciją gelbėjo žydus; **apdovanotas Izraelio Pasaulio teisuolio medaliu** (1991). Dirbo Onkologijos i-te, 1957–1983 vadovavo Eksperimentinės terapijos ir preparatų sintezės laboratorijai. Eksperimentinės navikų terapijos pradininkas Lietuvoje. Parašė moksl. darbų. Tyrė onkologijos raidą Vilniaus u-te XIX a. I pusėje; apie tai paskelbė straipsnių.

26 d. Sukanka 75 metai, kai Panevėžyje raudonarmiečiai žiauriai nukankino tris chirurgus: Antaną Gudonį, Stanislovą Mačiulį ir Juozą Žemgulį.

Antanas Gudonis (1911-09-05 Serapiniškyje, Rokiškio aps. – 1941-06-26 Panevėžyje).

1938 baigė Vytauto Didžiojo u-to Medicinos fakultetą. Nuo 1939 dirbo chirurgu Panevėžio ligoninėje. Prasidėjus karui, 1941 birželio 22 d. iš tobulinimosi kursų Kaune pėsčiomis grįžo į Panevėžį. Tuo atvyko į ligoninę, kur per naktį teikė pagalbą sužeistiesiems, operavo. Besitraukiančių raudonarmiečių suimtas ir kartu su jau minėtais chirurgais žiauriai nukankintas. Prie Panevėžio ligoninės žuvusiems chirurgams pastatytas paminklas (skulptorius Bernardas Bučas). **1944 gydytojo J. Statkevičiaus iniciatyva paminklas užkastas, saugotas; 1988 atstatytas.**

Stanislovas Mačiulis (1893-02-07 Bimbuose, Rokiškio aps. – 1941-06-26 Panevėžyje).

1919 baigė Sankt Peterburgo karo medicinos akademiją. 1922–1925 Lietuvos kariuomenės gydytojas. Nuo 1925 dirbo Panevėžyje. **Nuo 1930 vadovavo Panevėžio apskrities ligoninei** ir jos Chirurgijos skyriui; jo rūpesčiu ir iniciatyva pradėta statyti nauja ligoninė. 1934 tobulinosi Vienoje ir Budapešte. 1933 su kitais Lietuvos gydy-

tojais įsteigė Draugiją kovai su vėžio liga. Aktyviai bendradarbiavo medicinos spaudoje. 1941 prasidėjus karui, Panevėžio ligoninėje teikė sužeistiesiems pagalbą, operavo. Besitraukiančių raudonarmiečių **suimtas operuojant ligonį** ir kartu su chirurgais Antanu Gudoniu ir Juozu Žemgaliu žiauriai nukankintas.

Juozas Žemgulis (1890-12-17 Rusėnuose, Veiviržėnų vals., Kretingos aps. – 1941-06-26 Panevėžyje).

Mokėsi Palangos progimnazijoje. Įstojo į Sankt Peterburgo karo medicinos akademiją, iš kurios 1913 persikėlė į Tartu u-to Medicinos fakultetą. 1914 mobilizuotas į Rusijos kariuomenę, dirbo jaunesniu gydytoju. Sužeistas gydėsi Charkovo ligoninėje ir toliau studijavo Charkovo u-te. 1918 u-tą baigė ir grįžo į Lietuvą.

Iš pradžių dirbo **Jurbarko ligoninės vedėju**, nuo 1919 Kauno miesto ligoninės Chirurgijos skyriaus vedėju. 1923–1935 dirbo Karo ligoninės Chirurgijos skyriuje. 1935–1939 Klaipėdos Raudonojo Kryžiaus ligoninės Chirurgijos skyriaus vedėjas, nuo 1939 dar ir Karo ligoninės Chirurgijos skyriaus konsultantas.

1940 persikėlė į Panevėžį, kur buvo Panevėžio aps. ligoninės direktorius ir Chirurgijos skyriaus vedėjas. Drauge su kitais 1919 įkūrė Kauno medicinos d-ją, daugelį metų buvo jos valdybos vicepirmininkas. Taip buvo pradėti kurti Aukštieji medicinos kursai. **Su kitais pradėjo leisti Medicinos žurnalą, buvo jo pirmasis redaktorius** (iki 1922 vasaros). J. Žemgulis ne tik veltui redagavo šį žurnalą, rašė straipsnius, bet prie Kauno medicinos d-jos įsteigė Fondą medicinos raštams leisti, turėjusį išspręsti ir *Medicinos* žurnalo finansavimo klausimą.

Atkūrė (kartu su kitais) korporaciją *Fraternitas Lithuanica*. 1939 išrinktas Lietuvos gydytojų sąjungos valdybos vicepirmininku. Vienas Lietuvos chirurgų d-jos (1935), Draugijos kovai su vėžio

liga, Klaipėdos medicinos d-jos (1936) steigėjų. 1937–1938 išrinktas Klaipėdos medicinos d-jos pirmininku. Parašė per 50 moksl. straipsnių, kurių daugelis išspausdinti *Medicinoje*, traumatologijos, karo lauko chirurgijos ir kitais klausimais.

1930 sukonstravo aparatą kaklo spondilitui gydyti. 1941 birželį teikiant Panevėžio ligoninėje pagalbą sužeistiesiems, besitraukiančių raudonarmiečių suimtas ir kartu su chirurgais Antanu Gudoniu ir Stanislovu Mačiuliu žiauriai nukankintas.

LIEPA

2 d. Sukanka **85** metai **Juozui Babravičiui** (g. 1931-07-02 Kaune), gydytojui chirurgui, medicinos daktarui (1967), docentui (1977).

1955 baigė Kauno medicinos i-tą. Dvejus metus dirbo chirurgu Kelmės ligoninėje. 1957–1967 Resp. tuberkuliozės Raudonojo Kryžiaus sanatorijoje. Po specializacijos Tbilisyje pradėjo (1967) ftiziochirurgo darbą Kauno medicinos akademijoje. Tyrė tulžies ir kasos sistemos ligų sąveikos ir korekcijos klausimus, tarp jų kasos nekrozės patologinės fiziologijos, diagnostikos ir gydymo problemas. Atliko per 1000 operacijų. Daugiau kaip 100 moksl. darbų autorius ir bendraautoris.

12 d. Sukanka **25** metai, kai mirė **Vytautas Murza** (1928-09-02 Šiauliuose – 1991-07-12 Vilniuje), gydytojas higienistas, medicinos mokslų daktaras (habil. dr.) (1977).

1946–1952 studijavo Vytauto Didžiojo u-te ir Kauno medicinos i-te (dabar LSMU), 1952 baigė Charkovo medicinos i-tą. Dirbo karo gydytoju.

1958–1975 Eksperimentinės ir klinikinės medicinos i-to mokslo darbuotojas, 1965–1975 i-to direktoriaus pavaduotojas mokslo reikalams. Nuo 1976 dirbo Epidemiologijos, mikrobiologijos ir higienos i-te, vadovavo skyriui, vėliau laboratorijai. Paskelbė moksl. darbų apie skydliaukės, antinksčių žievės funkciją sergant reumatu.

14 d. Sukanka **100** metų, kai gimė **Stasys Budrys** (1916-07-14 Vilkijoje – 1984-04-10 Sarasotoje, Floridos valstija, JAV), gydytojas, visuomenės veikėjas.

1940 baigė Vytauto Didžiojo u-to Medicinos fakultetą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo gydytoju lietuvių pabėgėlių stovyklose. 1947 persikėlė į JAV. Nuo 1950 Amerikoje gydytojų korporacijos *Fraternitas Lithuanica* valdybos narys, pirmininkas. 1956–1957 Ili-nojaus lietuvių gydytojų d-jos pirmininkas, vėliau vicepirmininkas.

1965–1967 Pasaulio lietuvių gydytojų sąjungos pirmininkas. 1960–1965 redagavo *Lietuvių gydytojų biuletinį*. Globojo fotomeni-ninkus, buvo Lietuvių fotoarchyvo (1985 pavadinto jo vardu) tary-bos pirmininkas. Dalyvavo ir kitų Amerikos medicinos d-jų veiklo-je. 1950 jo pastangomis buvo įkurta skautų stovykla, buvo tos sto-vyklos tarybos pirmininkas. Knygos *Dr. Alexander Cursius-Curtius* (1967) bendraautoris. Bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje.

23 d. Sukanka 50 metų, kai mirė **Jonas Runkevičius** (1902-05-18 Navininkuose, Vilkaviškio raj. – 1966-07-23 Vil-niuje), gydytojas ftiziatras, medicinos daktaras (1953), docentas (1953).

1933 baigęs Kauno u-tą, iki 1937 dirbo Kaune tuberkuliozinės sanatorijos gydytoju, 1937–1940 vedėju. 1939 tobulinosi Šveicari-joje.

1940–1941 ir 1944–1945 Alytaus tuberkuliozės ligoninės vyr. gydytojas, 1944–1945 dar ir Alytaus aps. Sveikatos apsaugos skyriaus vedėjas. 1945–1966 dirbo pedagoginį darbą Vilniaus u-to Fakultetinės terapijos katedroje. Kartu buvo Tuberkuliozės i-to organizacinio metodinio skyriaus vedėjas. Daug nuveikė ko-vodamas Lietuvoje su tuberkulioze. Paskelbė moksl. straipsnius apie plaučių tuberkuliozės profilaktiką, gydymą ir kitais ftiziatri-jos klausimais.

24 d. Sukanka **105** metai **Kaziui Ambrozaičiui** (g. 1911-07-24 Andriškiuose, Raseinių raj.), gydytojui rentgenologui, habilituotam daktarui (1966), profesoriui (1970), **Lietuvos nusipelnusiam mokslo veikėjui (1981).**

1935 baigė Vytauto Didžiojo u-to Medicinos fakultetą. 1937–1938 mokėsi Kauno karo mokykloje. 1945–1947 kalėjo Vorkutos lageryje. 1957–1969 Onkologijos i-to Rentgenologijos ir radiologijos skyriaus vedėjas.

1969–1989 vadovavo Vilniaus u-to Rentgenologijos ir ftiziatrijos katedrai. Su bendradarbiais sukūrė elektrorentgenografijos metodą ir pritaikė jį praktiškai; už tai **1973 suteikta SSRS valstybinė premija**. 1972–1990 vadovavo Lietuvos rentgenologų ir radiologų mokslinei d-jai. Išleido knygas: *Skrandžio vėžio rentgeno diagnostika* (su M. Šneideriu), *Virškinamojo trakto rentgenologinis tyrimas* (abi 1973), *Klinikinės rentgenologijos pagrindai* (su A. Kaminsku, 1982, rusų k.), trijų knygų bendraautoris; Lietuvių katalikų MA, Lietuvos atsargos karininkų asociacijos narys; Veiklios ilgaamžystės akademijos prezidentas (1997–2007).

RUGPJŪTIS

3 d. Sukanka **90** metų **Algirdui Kazimierui Jackevičiui** (g. 1926-08-03 Dembavoje, Panevėžio raj.), habilituotam daktarui (1969), profesoriui (1994).

1948 baigė Vilniaus u-to Medicinos fakultetą. 1948–1951 Eksperimentinės medicinos ir onkologijos i-to aspirantas bei Vilniaus I klinikinės ligoninės chirurgas.

Nuo 1957 Onkologijos mokslo tyrimo i-to Chirurgijos klinikos vyresnysis mokslo bendradarbis, 1979–1992 Krūtinės chirurgijos ir onkologijos skyriaus mokslinis vadovas; nuo 2002 metų šio i-to (nuo 2014 Nacionalinis vėžio i-tas) Chirurgijos klinikos profesorius konsultantas. 1994–1996 Lietuvos krūtinės ir širdies chirurgų d-jos prezidentas; Algirdo Jackevičiaus labdaros fondo onkologiniams ligoniams ir moksliniams tyrimams remti pirmininkas, Labdaros ir paramos fondo Vinco Kudirkos vardui įamžinti valdybos narys.

Paskelbė daugiau kaip 250 moksl. darbų. Išleido knygas *Hematogeninis osteomielitas ir jo gydymas* (1957), *Plaučių vėžys* (1975). Vadovavo *Onkologijos vadovėlio* (1992), knygos *Lietuvos širdies ir krūtinės ląstos chirurgijos istorija* (1995) parengimui.

11 d. ka Sukanka **175** metai, kai mirė **Konstantinas Porcijan-** (1793 Minsko gub. – 1841-08-11 Vilniuje), gydytojas chirurgas, medicinos daktaras (1818), profesorius (1828).

1817 baigęs Vilniaus u-tą dirbo jame, nuo 1832 Vilniaus medicinos chirurgijos akademijoje. Disertacijoje nagrinėjo lūpų vėžį. Tai vienas pirmųjų Lietuvoje moksl. darbų iš onkologijos. Pasižymėjo kaip geras teoretikas ir talentingas chirurgas. Parašė moksl. darbą,

kuriame pateikė to meto chirurgijos instrumentų ir aparatūros albumą.

Sukanka 75 metai **Konradui Nastopkai** (g. 1941-08-15 d. 15 Biržuose), gydytojui refleksoterapeutui.

1964 baigė Vilniaus u-tą. Nuo 1968 dirba Palangoje „Lino“ kurortinių įstaigų susivienijime. Pirmasis Lietuvoje pradėjo derinti akupunktūrą su psichoterapija, atrado akupunktūros biologinio grįžtamojo ryšio principą ir taiko jį praktikoje. Parašė darbų deontologijos, psichoterapijos ir bioenergetikos tematika.

Sukanka 25 metai, kai mirė **Stefanija Gruodytė** 21 d. (g. 1909-04-12 Morkūnuose, Zarasų aps. – 1991-08-21 Kaune), habilituota daktarė (1960), profesorė (1963), **Lietuvos nusipelnusi mokslo veikėja (1965).**

1934 baigusi Vytauto Didžiojo u-tą, 1935–1940 dirbo gydytoja Šėtoje. 1945–1950 dėstė Vytauto Didžiojo u-te, 1951–1991 Kauno medicinos i-te (dabar LSMU). 1956–1973 Infekcinių ligų katedros vedėja. Tyrė infekcinių žarnyno ligų kliniką ir gydymą. Parašė ir paskelbė darbų apie epideminio hepatito, dizenterijos, trichineliozės, leptospirozių ir kitų infekcinių ligų diagnostiką, kliniką, profilaktiką. **Buvo patyrusi klinicistė, pasižymėjo erudicija, darbštumu, pareigingumu ir humanizmu.**

Sukanka 80 metų **Jonui Bunevičiui** (g. 1936-08-28 28 d. Butrimonyse, Alytaus raj.), gydytojui kurortologui, medicinos daktarui (1971), **Lietuvos nusipelnusiam gydytojui (1985).**

1964 baigė Kauno med. i-tą. 1966–1972 „Spalio“ sanatorijos Birštone vyriausiasis gydytojas. 1972–1979 dirbo Kurortologijos laboratorijoje; jos Birštono sektoriaus vadovas. Nuo 1979 „Spalio“ sanatorinių ir kurortinių įstaigų susivienijimo (Birštone) vyriausiasis gydytojas. 1971 sukūrė aparatą tulžies pūslės ir latakų funkcijai tirti. Paskelbė straipsnių apie virškinamojo trakto ligų kurortinio gydymo Birštone efektyvumą.

29 d. Sukanka **100** metų, kai mirė **Jonas Dogelis** (1830-03-07 Zalesėje, Vitebsko gub. – 1916-08-29), medicinos daktaras (1863), profesorius (1869).

Baigė Kauno gimnaziją, 1854 Sankt Peterburgo medicinos-chirurgijos akademiją. 1865–1968 tobulinosi užsienyje. 1869 Peterburgo medicinos-chirurgijos akademijos docentas. Nuo 1869 dėstė Kazanės u-te. Ne kartą buvo fakulteto dekanas. Tyrė įvairių junginių poveikį širdžiai ir kraujagyslėms. Išleido knygas *Farmakologijos vadovas* (1882), *Lyginamoji širdies anatomija, fiziologija ir farmakologija* (1895, abi rusų k.). Paskelbė daug moksl. straipsnių specialiuose lenkų, vokiečių ir rusų k. žurnaluose.

RUGSĖJIS

3 d. Sukanka **100** metų, kai mirė **Fridrichas Niškovskis** (1774-03-18 Vilniuje – 1816-09-03 ten pat), medicinos daktaras (1799), profesorius (1809).

1793 baigė Vilniaus u-tą filosofijos daktaro laipsniu. Vėliau ten pat studijavo mediciną. Baigęs dirbo Vilniaus u-te. Tobulinosi pas žymiausius Berlyno, Paryžiaus ir Romos chirurgus.

Nuo 1809 vadovavo Vilniaus u-to Chirurgijos klinikai. Vienas pirmųjų Lietuvoje pradėjo šalinti šlapimtakio akmenis. Garsėjo kaip talentingas chirurgas. Sukūrė chirurgų mokyklą. 1815 VMD pirmininkas. Parašė darbų apie tiesiosios žarnos polipus, pilvo vandenę. Jo parašytas vadovėlis *Chirurginių operacijų kursas* liko rankraščiu.

3 d. Sukanka **125** metai, kai gimė **Antanas Petrika** (1891-09-03 Steponuose, Vilkaviškio raj. – 1974-11-08 Niujorke), gydytojas, visuomenės veikėjas.

1910 atvyko į JAV. 1921 baigė Niujorko odontologinės chirurgijos koledžą ir iki 1958 vertėsi gydytojo praktika. Dalyvavo Lietuvių darbininkų literatūros d-jos (1919–1920 ir 1922–1923 pirmininkas), Amerikos lietuvių darbininkų susivienijimo veikloje. Išleido originalių ir verstinių knygų.

8 d. Sukanka **75** metai **Onai Reginai Rėklaitienei** (g. 1941-09-08 Kaune), gydytojai kardiologei, habilituotai daktarei (1994).

1966 baigusi Kauno medicinos i-tą, dirbo jo Centrinėje mokslo tiriamojoje laboratorijoje, Kauno medicinos akademijos (dabar

LSMU) Kardiologijos i-to Populiacinių tyrimų laboratorijoje. Vyrėsnioji mokslo darbuotoja (1977). 1972–1992 dalyvavo vykdamas Kauno ir Roterdamo išeminės širdies ligos profilaktikos, MONICA epidemiologijos programų tyrimus.

Pagrindinės mokslinio darbo kryptys – išeminės širdies ligos rizikos veiksniai, elektrokardiografijos pokyčių paplitimas tarp vidutinio amžiaus bei pagyvenusių vyrų ir moterų, šių pokyčių prognozinė vertė mirštamumui ir sergamumui miokardo infarktu, gyvenimo kokybės tyrimai. 1992–1996 skaitė paskaitas Kauno medicinos akademijos Medicinos seserų fakulteto studentams, Reabilitacijos ir Geriatrijos klinikose. Lietuvos ir užsienio spaudoje paskelbė per 160 moksl. darbų. Knygos *Širdies ir kraujagyslių ligos, epidemiologija ir profilaktika* (Kaunas, 2000) bendraautorė.

Sukanka 70 metų **Alfonsui Vainorui** (g. 1946-09-11 11 d. Kaune), gydytojui kardiologui, habilituotam daktarui (1996), profesoriui (2003).

1970 baigęs Kauno medicinos i-tą, dirbo Kardiologijos i-te (dabar LSMU Medicinos akademijos Kardiologijos i-tas), nuo 2003 šio i-to Kardiologinių tyrimų automatizacijos laboratorijos vyr. mokslo darbuotojas; nuo 2003 dar ir Sporto medicinos i-to profesorius.

Habilituoto daktaro disertacijoje nagrinėjo širdies repoliarizacijos procesus ramybės ir fizinio krūvio metu. Paskelbė 459 moksl. darbus, kartu su kitais tyrė klinikoje miokardo infarktą ir jo gydymą meksiletinu, vaistų nuo aritmijos poveikį elektriniam širdies aktyvumui. Nuo 1985 bendradarbiauja su Erfurto (Vokietija) klinikomis. Europos kardiologų d-jos ir Tarptautinės kardiologų d-jos ir federacijos narys. Dalyvauja įgyvendinant Europos projektą INTERREG; vadovauja EUREKA projektui EDFAS, skirtam senyvo

amžiaus žmonių funkcinės būklės stebėsenai, ITEA 2 Europos projekto GUARANTEE daliai Lietuvoje – „Saugus namas“, „Žmogaus būsenos monitoravimas“; kuria ir dalyvauja kuriant e. sveikatos moderniąsias technologijas šalyje ir Europoje.

LSMU Slaugos k-to doktorantūros bei bioetikos komisijų narys. 1996–2002 Lietuvos mokslų tarybos Biomedicinos komisijos narys ekspertas, buvo **apdovanotas Lietuvos mokslo tarybos geriausio šalies habilituoto daktaro stipendija**; yra *NERPA* ir *Ugdymas, kūno kultūra ir sportas* žurnalų redakcinių kolegijų narys.

12 d. Sukanka **100** metų, kai gimė **Jurgis Gamperis** (1916-09-12 Slavenskojėje, Rusija – 1998-03-06 Vilniuje), gydytojas ftiziatras, habilituotas daktaras (1965), profesorius (1966).

1941 baigė Vytauto Didžiojo u-to Medicinos fakultetą. Ilgametis (1949–1989) **Tuberkuliozės i-to Vilniuje direktorius**. 1965 apgynė medicinos mokslų daktaro (habil. dr.) disertaciją apie tarpuplaučio limfmazgių tuberkuliozės klinikinius ir eksperimentinius duomenis. Paskelbė moksl. straipsnių apie tuberkuliozės, sarkoidozės diagnostiką ir kitais klausimais.

27 d. Sukanka **90** metų **Birutei Purvaneckienei** (g. 1926-09-27 Kaune), gydytojai ftiziatrei, medicinos daktarei (1965), docentei (1968).

1949 baigusi Vilniaus u-tą iki 1959 dirbo Resp. tuberkuliozės dispanserio skyriaus vedėja. 1962–1992 dirbo Vilniaus u-to Fakultetinės terapijos katedroje. Paskelbė moksl. straipsnių apie plaučių tuberkuliozės gydymą antibakteriniais preparatais ir neobenzinoliu.

27 d. Sukanka 75 metai **Janinai Birutei Šimkūnienei** (g. 1941-09-27 Igliaukoje, Marijampolės aps.), gydytojai higienistei, medicinos daktarei (1970), docentei (1981).

1960 baigė Kauno medicinos mokyklą, 1965 – Kauno medicinos i-to Stomatologijos f-tą. 1974–2011 dirbo Vilniaus u-to Medicinos fakulteto Higienos katedroje (dabar Visuomenės sveikatos i-tas). Dėstyta dalykas – bendroji higiena. Pagrindinė mokslinės veiklos tematika – paauglių higiena ir Lietuvos darbuotojų sergamumo tyrimai. Publikavo 89 moksl. straipsnius ir 16 metodinių leidinių, dviejų vadovėlių bendraautorė.

28 d. Sukanka 50 metų, kai mirė **Antanas Montvydas** (1886-07-21 Papilės vals. – 1966-09-28 Čikagoje), gydytojas, literatas, visuomenės veikėjas. **Amerikos lietuvių gydytojų sąjungos garbės narys (1963).**

Mokydamasis Liepojoje ir Petrograde, bendradarbiavo spaudoje. Už straipsnį, raginantį nuversti caro valdžią, suimtas; paleistas už užstatą. 1907 apsigyveno JAV; čia atvyko vengdamas teismo. Redagavo *Pirmyn, Keleivį, Pažangą* ir kt. laikraščius.

1917 baigė Lojolos (Čikaga) u-tą, vertėsi gydytojo praktika. 1945 vienas Amerikos lietuvių tarybos organizatorių, jos vicepirmininkas. **Pirmasis Amerikos lietuvių gydytojų sąjungos pirmininkas (1957–1961).** Parašė komediją *Bomba* (1908), apsakymų, publicistikos knygelių.

29 d. Sukanka 70 metų **Aleksandrui Vitkui** (g. 1946-09-29 Kaune), gydytojui histologui, medicinos daktarui (1978), docentui (1990).

1970 su pagyrimu baigė Kauno medicinos i-to Gydomąjį fakultetą ir liko dirbti Histologijos ir embriologijos katedroje. Disertacijos išvados buvo pateiktos visuomenei suprantama forma knygutėje *Ar sveika nieko neveikti* (su Albertu Vitkumi, 1981).

Tiria širdies vystymąsi prenataliniu laikotarpiu. Paskelbė per 15 moksl. darbų, 21 metodinį leidinį. Vadovėlio *Histologija* (1990) bendraautoris. Pateikė 2 išradimus ir 7 racionalizacinius pasiūlymus, parengė keletą skaidrių komplektų (skaidrių komplektas *Siamo dvyniai* laimėjo II vietą Resp. skaidrių konkurse).

Domisi Lietuvos istorija. **Išleido knygą *Lietuvos istorijos įvykių chronologija*** (2 dalys, 1996, 1998). 1995 *Skomanto* leidyklos istorinės apysakos konkurse laimėjo II premiją. 1996 parašė knygėlę apie Lietuvos karaliaus Mindaugo sūnų Vaišvilką. Bendradarbiauja spaudoje, rašo istorijos, kultūros klausimais.

SPALIS

- 4 d. Sukanka 80 metų **Vidai Marijai Čigriejienei** (g. 1936-10-04 Alytuje), gydytojai akušerei ginekologei, habilituotai daktarei (1999), profesorei (1999), **Lietuvos nusipelnusiai gydytojai (2009), Lietuvos Respublikos Seimo narei (nuo 2004).**

1961 baigė Kauno medicinos i-tą (dabar LSMU). Dirbo akušere ginekologe Kybartų, Vilkaviškio ligoninėse. 1967–2004 dirbo Kauno medicinos i-te, Kauno medicinos u-te (dabar LSMU). 1988–1995 Kauno akademinių klinikų vyr. gydytojo pavaduotoja akušerijos ir ginekologijos reikalams. Nuo 1991 Kauno medicinos akademijos Akušerijos ir ginekologijos klinikos vadovė, nuo 1993 dar ir Kauno perinatologijos centro vadovė.

Nuo 2004 Lietuvos Respublikos Seimo narė. Nuo 2004 sveikatos reikalų k-to bei Peticijų komisijos narė, nuo 2012 šios komisijos pirmininko pavaduotoja; 2008–2012 Etikos ir procedūrų komisijos pirmininko pavaduotoja.

Paskelbė apie 300 mokslo darbų. Vadovėlių *Ginekologija* (1990), *Akušerija* (1993), *Gimdymo pagalba* (1996) bendraautorė. 1995 išleido knygą *Jūsų mažylis pakeliui į gyvenimą*, 1998 – *Kolposkopijos pagrindai*.

Lietuvos gydytojų sąjungos, Profesorių klubo, Kauno krašto akušerių ir ginekologų mokslo d-jos narė.

- 14 d. Sukanka 85 metai **Vytautui Gurauskui** (g. 1931-10-14 Kaltinėnuose, Šilalės raj.), gydytojui, sveikatos apsaugos organizatoriui, medicinos daktarui (1971), docentui (1974), **Lietuvos nusipelnusiam gydytojui (1978).**

1957 baigė Kauno medicinos i-tą ir buvo paskirtas dirbti į Vilkaviškio raj. 1957–1964 **dirbo** ligoninės gydytoju terapeutu, vyr. gydytojo pavaduotoju ir **vyr. gydytoju**. Jam vadovaujant sustiprėjo rajono sveikatos apsaugos įstaigų materialinė bazė, buvo sukomplektuoti medicinos specialistai.

1964 buvo perkeltas dirbti į Vilnių. Čia dirbo SAM IV valdybos ligoninės gydytoju, LKP CK sveikatos apsaugos ir socialinio aprūpinimo sektoriaus vedėju, Vilniaus u-to Medicinos fakulteto docentu. **1971–1992 Resp. kurortų valdymo tarybos pirmininkas**. Ilgameitis Lietuvos profesinių sąjungų tarybos prezidiumo ir Raudonojo Kryžiaus d-jos CK tarybos narys.

1993–1998 dirbo prezidento Algirdo Brazausko vyr. referentu sveikatos apsaugos klausimais. Dalyvavo rengiant nepriklausomybės metų sveikatos apsaugos įstatymų projektus. Parašė apie 320 moksl. straipsnių sveikatos apsaugos, kurortologijos, medicininės reabilitacijos bei elektroninių skaičiavimo mašinų panaudojimo medicinoje klausimais. Pateikė 3 racionalizacinius pasiūlymus. Inicijavo Lietuvos kurortų gydyklų, gydomųjų plaukymo baseinų ir kitų kurortinių objektų statybą, Psichofiziologijos ir reabilitacijos i-to steigimą.

1982 surengė Pasaulinį kurortologų kongresą Lietuvoje. Susirgęs glaukoma, steigė ligonių asociacijas bei didžiųjų miestų bei rajonų glaukomos klubus, įkūrė Nacionalinę glaukomos sąjungą, redagavo leidinį *Rega*.

16 d. Sukanka **80 metų Rimvydui Stropui** (g. 1936-10-16 Kretingoje), anatomui, habilituotam daktarui (1982), profesoriui (1984), **Lietuvos nusipelnusiam mokslo veikėjui (1986)**.

1961 su pagyrimu baigęs Kauno medicinos i-tą (dabar LSMU), dirbo Žmogaus anatomijos katedroje. 1988–2001 šios katedros vedėjas. 1966–1969 Kauno medicinos i-to Gydomojo fakulteto prodekanas; **1969–1975 ir 1983–1984 Teorinės medicinos fakulteto dekanas**, 1984–1889 šio i-to, 1989–1995 Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) mokslo reikalų prorektorius. Vadovavo šios akademijos Teisės ir etikos kolegijai. Buvo Lietuvos mokslo tarybos ekspertas; 10 metų – Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) profesorių klubo prezidentas.

2007 prof. R. Stropui suteiktas **profesoriaus emerito** vardas. Pirmasis Lietuvoje histocheminiais ir morfometriniais metodais pradėjo tirti žmogaus širdies vegetacinę inervaciją.

23 d. Sukanka **50** metų, kai mirė **Jonas Misiūra** (1917-12-13 Dainavoje, Gardino sr., Baltarusija – 1966-10-23 Vilniuje), habilituotas daktaras, profesorius (1966).

1942 baigęs Vytauto Didžiojo u-tą, dirbo pedagoginį darbą Vilniaus u-to Mikrobiologijos, nuo 1945 Fakultetinės terapijos katedroje. Tyrė lėtinių nespecifinių plaučių ligų kompleksinį gydymą, suklasifikavo šias ligas. Nuo 1957 vadovavo u-to Fakultetinės terapijos katedrai. Buvo **Gydytojų tobulinimosi fakulteto dekanas**. Paskelbė moksl. straipsnių apie reumatą, plaučių ligas. Sukūrė eksperimentinio lėtinio bronchito modelį. Vadovėlio *Ligonių slaugymas* (1967) bendraautoris, vadovavo jo parengimui.

24 d. Sukanka **150** metų, kai gimė **Stasys Matulaitis** (1866-10-24 Stebuliškėse, Marijampolės raj. – 1956-04-10 Vilniuje), gydytojas, publicistas.

1891 baigė Maskvos u-tą. Vertėsi Lietuvoje gydytojo praktika. Nuo 1895 aktyviai dalyvavo socialdemokratų veikloje, redagavo jų leidinius. Už politinę veiklą kalintas. **1919–1925 Vilkaviškio apsigoninės vedėjas**, Marijampolės gimnazijos mokytojas.

Nuo 1927 gyveno Minske, dirbo Baltarusijos MA; už darbą 1863 metai Lietuvoje 1934 suteiktas istorijos mokslų daktaro laipsnis. 1937 ištremtas į Kazachstaną. Nuo 1945 gyveno Vilniuje. **Sukūrė eilėraščių, apysakų, apsakymų.**

LAPKRITIS

8 d. Sukanka **100** metų, kai gimė **Julius Jurša** (1916-11-08 Pavalkėje, Baltarusijoje – 1974-08-08 Vilniuje), gydytojas fiziologas ir pedagogas.

1945 baigęs Vilniaus u-to Medicinos fakultetą, jame dėstė. 1950–1955 šio fakulteto prodekanas, nuo 1960 vadovavo fiziologijos kursui. Kartu su kitais įkūrė žurnalą *Sveikatos apsauga*. Parašė knygą *Kraujo sistemos fiziologija* (1976). Vadovėlio *Fiziologija* (1978) bendraautoris. **1984 (po mirties)** už šį vadovėlį kartu su fiziologais **paskirta Lietuvos valstybės premija**

11 d. Sukanka **70** metų **Juozui Stanaičiui** (g. 1946-11-11 Zvypliuose, Šakių raj.), gydytojui chirurgui, medicinos daktarui (1979), docentui (1990).

1970 baigęs Vilniaus u-to Medicinos fakultetą, dirbo chirurgu Vilniaus miesto klinikinėje ligoninėje. 1984–2015 dirbo Vilniaus u-te. 1990 išrinktas Bendrosios chirurgijos klinikos vadovu. 1990–1994 Sveikatos apsaugos ministerijos vyr. chirurgas. Stažavosi Rusijoje, Baltarusijoje, nuo 1990 JAV, Italijoje, Švedijoje.

Pagrindinė mokslinio darbo kryptis – laparoskopinė chirurgija. Vienas pirmųjų Lietuvoje pradėjo daryti laparoskopines operacijas. Lietuvos minimaliai invazinės chirurgijos d-jos pirmininkas, Baltijos šalių chirurgų asociacijų prezidentas, Tarptautinės chirurgų d-jos ir Europos skubiosios chirurgijos d-jos narys, priklauso kelių medicinos žurnalų redakcinėms kolegijoms.

15 d. Sukanka **50** metų, kai mirė **Antanas Gylis** (1894-03-14 Jurginiškiuose, Garliavos vals., Marijampolės aps. –

1966-11-15 Tucsonė, Arizonos valstija JAV), filosofijos daktaras (1921), gydytojas psichiatras, profesorius.

1914 baigęs Marijampolės gimnaziją, studijavo mediciną Maskvos u-te. 1915–1917 mokytavojavo Rytų gimnazijoje Vilniuje. 1917 įstovjo į Miuncheno u-tą Vokietijoje. 1924 gavo gydytojo diplomą. Dėstė eksperimentinę, vėliau medicinos psichologiją Vytauto Didžiojo u-te. **1924–1934 Teologijos ir filosofijos fakulteto dekanas.** 1935–1942 vadovavo savo privačiai klinikai Kaune. Buvo Lietuvių katalikų blaivybės d-jos pirmininkas. Parašė mokslo populiarinimo knygu, bendradarbiavo spaudoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Ten buvo Hanau lietuvių pabėgėlių stovyklos pirmininkas, Baltų vyriausiojo k-to narys ir pirmininkas. 1948 apsigyveno JAV. Buvo Lojolos u-to Čikagoje klinikinės psichiatrijos instruktorius. Nuo 1966 dirbo Niujorko valstijos psichiatrijos ligoninėse.

Sukanka 75 metai **Vladui Volbekui** (g. 1941-11-15 15 d. Tauragėje), gydytojui farmakologui, medicinos daktarui (1970), docentui (1983).

1965 baigė Kauno medicinos i-tą (dabar LSMU), iki 2010 dirbo jo Teorinės ir klinikinės farmakologijos katedroje. Tyrė mediatorių tipo neurotropinių vaistų veikimą ir kitus farmakologijos klausimus. 1995–2013 Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos (VVKT) Vaistų registravimo komisijos pirmininkas. Baltijos šalių vaistų registravimo tarnybų koordinacinio k-to narys, VVKT atstovas Europos Sąjungos asocijuotų šalių vaistų reguliavimo tarnybų bendradarbiavimo susitarime. Nuo 2003 VVKT Vaistų registracijos tarybos narys. Spaudoje paskelbė darbų apie vaistų veikimą, taip pat jų vertinimo ir registravimo klausimais.

18 d. Sukanka 25 metai, kai mirė **Emilijus Andriulis** (1928-01-11 Tytuvėnuose, Raseinių raj. – 1991-11-18 Vilniuje), gydytojas higienistas, habilituotas daktaras (1969), profesorius (1970).

1948 ištremtas į Krasnojarsko sritį, iš kur pabėgo ir grįžo į Lietuvą. Suimtas, išvežtas į Uralą, kur kalėjo lageriuose. Vėliau buvo tremtyje Krasnojarske. 1956 grįžo į Lietuvą. 1960 baigė Vilniaus u-tą.

1961–1991 dėstė Vilniaus pedagoginiame i-te; nuo 1966 Higienos katedros vedėjas. Parašė darbų iš vaikų morfologijos, fiziologijos ir higienos, knygų, vadovėlių. Svarbiausieji veikalai: *Vaiko fiziologija ir mokyklinė higiena* (su V. Kvikliu), *Žmogaus augimo ir brendimo diagnostika* (su kitais, abi 1974), *Moksleivio fiziologija ir higiena* (su kitais, 1994).

21 d. Sukanka 225 metai, kai gimė **Mykolas Homolickis** (1791-11-21 Bielovičiuose, Baltarusija – 1861-01-21 Vilniuje), gydytojas fiziologas, medicinos daktaras (1815), profesorius (1815).

Baigęs Vilniaus u-tą, 1819–1827 buvo u-to Fiziologijos katedros vedėjas. Medicinos daktaras, profesorius. Jis skaitė fiziologijos kursą pagal A. Sniadeckio veikalą *Organinių kūnų teorija*, papildydamas jį naujais mokslo laimėjimais. Jo paskaitose svarbią vietą užėmė ir gyvūnų (šunų) tyrimai. Vėliau, pablogėjęs sveikatai, atsidėjo archeologijos ir paleografijos studijoms.

28 d. Sukanka 50 metų, kai mirė **Pranas Mažylis** (1885-01-24 Šileikiškyje, Kupiškio raj. – 1966-11-28 Kaune). Gydytojas akušeris ginekologas, profesorius (1930), Lietuvos

nusipelnęs gydytojas (1945), **nusipelnęs mokslo veikėjas (1947), Lietuvos MA akademikas (1946).**

1914 baigė Krokuvos u-tą. 1922 Kaune organizavo akušerių mokyklą, Vytauto Didžiojo u-te – Akušerijos ir ginekologijos katedrą ir jai vadovavo. 1926 jo iniciatyva Raudonojo Kryžiaus ligoninėje (Kaune) pradėta perpilti kraują, gydyti radžio spinduliais. Nuo 1951 Kauno medicinos i-to (dabar LSMU) Akušerijos ir ginekologijos katedros vedėjas. Parengė daug specialistų, patobulino gimdymo pagalbą, modifikavo kai kurias operacijas. Parašė darbų apie kovą su gimdyvių kraujavimu, nėščiųjų toksikozes.

GRUODIS

17 d. Sukanka **150** metų, kai gimė **Kazys Grinius** (1866-12-17 Selemos Būdoje, Sasnavos vals., Marijampolės aps. – 1950-06-04 Čikagoje), gydytojas, **Lietuvos Respublikos ministras pirmininkas, prezidentas.**

Mokydamasis Marijampolės gimnazijoje, reiškėsi kaip aktyvus kovotojas už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Su Vincu Kudirka ir kitais įkūrė varpininkų sąjungą. 1893 baigęs Maskvos u-to Medicinos fakultetą, kurį laiką dirbo Kaspijos laivyne gydytoju. 1894–1896 gydytojavo Marijampolėje, Virbalyje, Naujamiestyje.

1897–1899 redagavo *Lietuvos ūkininką*, bendradarbiavo *Varpe*. Suvalkijoje įkūrė 18 Šviesos d-jos skyrių, Marijampolėje padėjo įsteigti pirmąją lietuvišką mokyklą, rengė lietuviškus spektaklius. Už šviečiamąją ir visuomeninę veiklą buvo kalintas, 1908 priverstas išsikelti į Vilnių. Ten parašė Lietuvių demokratų partijos programą, vėl redagavo *Lietuvos ūkininką*, įkūrė jo priedus. Pirmojo pasaulinio karo metais gyveno Rusijoje, dirbo gydytoju Oriolo gubernijoje, vėliau Nalčike, Kislovodske. **Čia patyrė šeimos tragediją: rusų kareiviai nušovė jo žmoną ir septyniolikmetę dukterį.**

1917 buvo išrinktas į Lietuvos tarybą. Paryžiuje kaip Lietuvos delegacijos komisijos pirmininkas padėjo apie 1000 lietuvių karo belaisvių grįžti į Lietuvą.

1920 išrinktas į Steigiamąją seimą (vėliau trijų kitų seimų narys). **1920–1922 ministras pirmininkas, 1926-06-07–12-17 Lietuvos Respublikos prezidentas.** 1922–1935 dirbo Kauno savivaldybės Medicinos ir sanitarijos skyriaus vedėju. Jo iniciatyva 1923 įkurta *Pieno lašo* d-ja, 1924 – Draugija kovai su tuberkulioze (iki 1940

buvo jos pirmininkas). Kūrė ir sistemino lietuvišką medicinos terminiją. Žurnalo *Kova su džiova* sumanytojas ir redaktorius, pirmojo tuberkuliozės dispanserio Kaune, pirmosios tuberkuliozės sanatorijos Aukštojoje Panemunėje steigėjas; ši sanatorija 1937 pavadinta jo vardu. Jam dirbant ši darba, labai sumažėjo gyventojų mirtingumas, susirgimų trachoma ir džiova.

1926 Lietuvos u-tas už darbus medicinos srityje K. Griniui suteikė medicinos daktaro laipsnį *honoris causa*. Per nacių okupaciją už su kitais pasirašytą protesto laišką dėl Lietuvos žydų persekiojimo ištremtas iš Kauno. 1944 pasitraukė į Vokietiją, nuo 1947 gyveno JAV: iš pradžių Filadelfijoje, po metų persikėlė į Čikagą. Kreipėsi į demokratinių valstybių vyriausybes, kad būtų atkurta Lietuvos Nepriklausomybė, per radijo stotį *Amerikos balsas* paskelbė pirmuosius atsišaukimus į lietuvių tautą. 1947 išrinktas Amerikos lietuvių daktarų d-jos garbės nariu. Parašė knygų: *Teisingas žemės valdymas* (1908), *Medicinos žinių populiarizacija ir lietuvių medicinos knygų sąrašas* (1922), *Dr. V. Kudirkos raštų žodynas* (1924), *Varpo metų knygnešiai* (1924), atsiminimų knygą *Atsiminimai ir mintys* (2 d., 1947 Vokietijoje, II leid. 1962 JAV). Apie K. Grinių išleista P. Rusecko knyga *Dr. K. Grinius* (1926), *Commemoration of Dr. Kazys Grinius* (1955), A. Eidinto *Kazys Grinius* (1993). Sukurtas dokumentinis filmas *Prezidentas sugrįžta* (1995). **1994 K. Griniaus palaikai atvežti į Lietuvą ir perlaidoti jo gimtajame kaime.**

21 d. Sukanka 60 metų **Petrui Vyteniui Kisieliui** (g. 1956-12-21 Cicero, Ilinojaus valstija, JAV), gydytojui, visuomenės veikėjui.

Baigė Cicero aukštesniąją lituanistinę mokyklą ir Pedagoginę lituanistikos i-tą Čikagoje. Studijavo Northwesterno u-te (Ilinojaus

valstija). 1982 gavo gydytojo diplomą. 1978 Vilniaus u-te lankė lietuvių kalbos kursus. 1982 gavęs Readerso Digesto tarptautinę stipendiją dirbo Misijų ligoninėse Kenijoje. Stažavosi pilvo chirurgijos srityje Georgetowno u-te Vašingtone. 1984–1988 specializavosi urologijoje Northwesterno u-te, 1986–1989 to paties u-to Mikrobiologijos fakultete. Paskelbė moksl. straipsnių.

Dalyvauja lietuviškoje visuomeninėje veikloje, aktyvus ateitininkas. Fenwicko mokykloje ir Northwesterno u-te įsteigė lietuvių studentų organizacijas. Bendradarbiauja lietuviškoje spaudoje; už straipsnius kelis kartus laimėjo pirmąsias premijas. Buvo IV Jaunimo kongreso prezidiumo pirmininkas. Čikagos arkivyskupijos pasauliečių tarybos lietuvių atstovas ir Tarptautinio žmogaus teisių k-to narys. JAV lietuvių jaunimo sąjungos valdybos narys, JAV lietuvių bendruomenės vicepirmininkas.

1989 Tarptautinės amnestijos organizacijos suvažiavime (JAV) skaitė pranešimą apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje. **1989 vyko į Lietuvos gydytojų suvažiavimą; Maskvoje buvo sulaikytas ir išsiųstas iš SSRS.** Ateitininkų federacijos tarybos, Čikagos Balzeko lietuvių muziejaus tarybos, JAV ir baltų fundacijos Medicinos tarybos narys, Čikagos ir Vilniaus miestų draugystės k-to Medicinos komisijos pirmininkas.

1996 popiežiaus Jono Pauliaus II apdovanotas šv. Silvestro riterio ordinu.

Sukanka **80** metų **Juozui Steponui Danilevičiui**
23 d. (g. 1936-12-23 Alytuje), gydytojui endokrinologui, habilituotam daktarui (1982), profesoriui (1986).

1963 baigė Kauno medicinos i-tą ir nuo 1967 pradėjo jame dirbti. Nuo 1990 vadovavo Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU)

Endokrinologijos klinikai. 1990–1997 Sveikatos apsaugos ministerijos vyr. endokrinologas. 1989–1996 Lietuvos diabeto asociacijos, įkurtos jo iniciatyva, viceprezidentas ir garbės narys.

Nacionalinės cukrinio diabeto programos vadovas ir bendraautoris (1991). Kauno medicinos akademijos (dabar LSMU) Senato narys. Lietuvos endokrinologų d-jos valdybos, Europos diabeto asociacijos narys.

Žurnalų *Acta Medica Lituanica*, *Diabeto panorama*, laikraščio *Diabetas* redakcinių kolegijų narys.

Sukanka 70 metų **Ginei Šurkienei** (g. 1946-12-25 Vainavose, Kėdainių raj.), gydytojai higienistei, medicinos daktarei (1981), profesorei (2011).

1971 su pagyrimu baigė Vilniaus u-tą ir pradėjo dirbti Higienos katedroje asistente. 2000–2002 Higienos katedros vedėja, 2002–2007 Visuomenės sveikatos i-to direktorė. Nuo 2011 Vilniaus u-to Visuomenės sveikatos krypties doktorantūros k-to pirmininkė. Nuo 2013 Lietuvos Respublikos SAM visuomeninė konsultantė. Žurnalų *Visuomenės sveikata*, *Sveikatos mokslai* redakcinių kolegijų narė, Lietuvos higienistų ir epidemiologų sąjungos valdybos ilgametė narė.

Vadovėlių *Vaikų ir paauglių higiena* (1979), *Higiena* (1982), *Profesinė sveikata* (2008), monografijos *Mokymo proceso tobulinimo pagrindai* (1981), 5 mokomųjų knygų bendraautorė. Parašė moksl. straipsnių apie vaikų ir paauglių higieną.

2016 METAIS SUKANKA:

- **475 metai**, kai mirė **Pranciškus Skorina** (~1490 Polocke – ~1541 Prahoje), filosofijos daktaras (1506), gydytojas, spaustuvininkas ir knygų leidėjas.

Studijavo Krokuvos u-te, kur gavo filosofijos daktaro laipsnį. 1512 Paduvos u-te išlaikė medicinos daktaro laipsnio egzaminus. 1517 Prahoje išleido *Psalmyną*, 1517–1522 Biblijos knygas. Leidiniai pasižymėjo aukštu meniniu lygiu. XVI a. trečiojo dešimtmečio pradžioje Vilniuje įkūrė pirmąją Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės spaustuovę.

Joje **1522 išspausdino *Mažąją kelionių knygelę*, 1525 – *Apaštalą***; tiems leidiniams parašė pratarmes. P. Skorinos raštuose bažnytinė slavų kalba derinama su baltarusių šnekamąja kalba; dėl to jis laikomas senosios literatūrinės baltarusių kalbos kūrėju. Paskutiniais gyvenimo metais dirbo Prahoje karaliaus Ferdinando gydytoju.

- **425 metai**, kai gimė **Juozas Saliamonas Delmedigas** (1591 Kretoje – 1655 Čekijoje), gydytojas, matematikas, enciklopedininkas.

Paduvos u-te pas Galilėjų (Galilei; Italija) studijavo ir baigė astronomijos studijas; ten pat įgijo medicinos daktaro laipsnį. 1616 persikėlė į Kairą, vėliau dėl inkvizicijos persekiojimų pabėgo į Konstantinopolį.

1620–1626 gyveno Nesvyžiuje, buvo Kristupo Radvilos gydytojas. Parašė mokslo darbų iš medicinos, biologijos, matematikos, astronomijos fizikos, chemijos, filosofijos.

SANTRUMPOS:

aps.	–	apskritis
d-ja	–	draugija
g.	–	gimė
gub.	–	gubernija
i-tas	–	institutas
KMU	–	Kauno medicinos universitetas
kt.	–	kita
k-tas	–	komitetas
LSMU	–	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
MA	–	Mokslų akademija
moksl.	–	mokslinis
raj.	–	rajonas
resp.	–	respublikinis
SAM	–	Sveikatos apsaugos ministerija
sr.	–	sritis
u-tas	–	universitetas
vals.	–	valsčius
vyr.	–	vyriausiasis
VMD	–	Vilniaus medicinos draugija

2016 METŲ KALENDORIUS

Sausis

Pr	4	11	18	25
A	5	12	19	26
T	6	13	20	27
K	7	14	21	28
Pn	1	8	15	22
Š	2	9	16	23
S	3	10	17	24

Vasaris

Pr	1	8	15	22	29
A	2	9	16	23	
T	3	10	17	24	
K	4	11	18	25	
Pn	5	12	19	26	
Š	6	13	20	27	
S	7	14	21	28	

Kovas

Pr	7	14	21	28
A	1	8	15	22
T	2	9	16	23
K	3	10	17	24
Pn	4	11	18	25
Š	5	12	19	26
S	6	13	20	27

Balandis

Pr	4	11	18	25
A	5	12	19	26
T	6	13	20	27
K	7	14	21	28
Pn	1	8	15	22
Š	2	9	16	23
S	3	10	17	24

Gegužė

Pr	2	9	16	23	30
A	3	10	17	24	31
T	4	11	18	25	
K	5	12	19	26	
Pn	6	13	20	27	
Š	7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29

Birželis

Pr	6	13	20	27
A	7	14	21	28
T	1	8	15	22
K	2	9	16	23
Pn	3	10	17	24
Š	4	11	18	25
S	5	12	19	26

Liepa

Pr	4	11	18	25
A	5	12	19	26
T	6	13	20	27
K	7	14	21	28
Pn	1	8	15	22
Š	2	9	16	23
S	3	10	17	24

Rugpjūtis

Pr	1	8	15	22	29
A	2	9	16	23	30
T	3	10	17	24	31
K	4	11	18	25	
Pn	5	12	19	26	
Š	6	13	20	27	
S	7	14	21	28	

Rugsėjis

Pr	5	12	19	26
A	6	13	20	27
T	7	14	21	28
K	1	8	15	22
Pn	2	9	16	23
Š	3	10	17	24
S	4	11	18	25

Spalis

Pr	3	10	17	24	31
A	4	11	18	25	
T	5	12	19	26	
K	6	13	20	27	
Pn	7	14	21	28	
Š	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30

Lapkritis

Pr	7	14	21	28
A	1	8	15	22
T	2	9	16	23
K	3	10	17	24
Pn	4	11	18	25
Š	5	12	19	26
S	6	13	20	27

Gruodis

Pr	5	12	19	26
A	6	13	20	27
T	7	14	21	28
K	1	8	15	22
Pn	2	9	16	23
Š	3	10	17	24
S	4	11	18	25

- Me31 **Medicinos** istorijos kalendorius : Lietuvos medicinos istorijos įžymiosios datos, 2016 : skiriama Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto įkūrimo 235 metų sukakčiai paminėti ; [sudarė Vitalija Janina Miežutavičiūtė] – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2016. – 62 p.

ISBN 978-609-459-638-4 (skaitmeninis PDF)

Medicinos istorijos kalendorius apima 2016 metų Lietuvos medicinos istorijai reikšmingiausias jubiliejines datas bei personalijų jubiliejus. Kalendorius padės susiorientuoti medicinos istorijos faktų gausoje, prisiminti kartais nepelnytai užmirštas mūsų istorijai nusipelnusias asmenybes, įvykius ir institucijas. Manome, kad jis sudomins platesnę medicinos bendruomenę. Kaip mokomoji priemonė, jis skiriamas studentams, studijuojantiems medicinos istorijos kursą.

UDK 61(474.5)(091)(059)

MEDICINOS ISTORIJOS KALENDORIUS

Lietuvos medicinos istorijos įžymiosios datos 2016

Skiriama Vilniaus universiteto
Medicinos fakulteto įkūrimo
235 metų sukakčiai paminėti

Sudarė *Vitalija Janina Miežutavičiūtė*
Lietuvių kalbos redaktorė *Jolanta Storpirstienė*
Maketavo *Ilona Švedovaitė*

Išleido Vilniaus universitetas,
Vilniaus universiteto leidykla
Universiteto g. 3, LT-01513 Vilnius

